БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 124 (11110) | 1966 оной майн 25, среда | Сэн 2 мүнгэн

КПСС обкомой II пленум

ЛЕНИНСКЭ ЁҺООР КАДРНУУДЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. МОДОГОЕВОЙ элидхэлһээ

-өөрынгөө бүхы ажал ябуулгын социалис байгуулалтын али шатануудта манай парти хадаа ...й ажахын бүхы һалбаринуудай, культурын хүтэлбэрилхы кадр... шэлэн абаха, хубаарилан ..., хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анха... хэшээлээ залиршагүйгөөр хан... байдаг. Кадрнуудые зүбөөр ... абаха, хубаарилан табиха, уг ...тотойгоор тэдэниие хүмүүжүүл... ...дал болбол парти ба гүрэнэй ...хи зорилгонуудые амжалтатай... шиидхэхэ гол шухала арга нүхэсэлынь болоно гэжэ Коммунис парти тоолодог,—гээд нүхэр Модогоев элидхэлээ эхилнэ.

Мүнөө үйлэдбэри болон ниитын ажабайдалай али бүхы талые хүтэлбэрилгые эрдэм ухаанай үндэһэ һуури дээрэ табиха болоод байхада, алибаа һалбаринуудай хүтэлбэрилхы тушаалтадта үгтэдэг эрилтэ улам дээшэлнэ. **Коммунизмын үзэл сурталдэ бээз угэнхэй, өөрынгөө хэрэгые һайн мэдэхэ, олониитэтэй хододоо холбоотой, урдаа байһан зорилгонуудые дүүргэлгэдэ тэдэ олониие элсүүлэн, эмхидхэжэ шадаха хүдэлмэрилэгшэд хүтэлбэрилхы тушаалнуудта дэбжүүлэгдэхэ ёһотой»** гэжэ партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүд дотор тэмдэглэгдэнэ.

Кадр тухай асуудал мүнөө партиин хүдэлмэридэ эгээл гол һуури эзэлнэ. **«...Кадрнуудые шэлэн абаха болон хүмүүжүүлхэ хэрэгые хадаа ниитэ партийна, ниитэ гүрэнэй хэмжээндэ хүргэхэ»** гэжэ партиин XXIII съездэдэ хэһэн ЦК-гай Тоосоото элидхэл дотор заабарилагдана.

Манай партиин түшэг тулгуури

...ахын, культурна байгуулалтын шухала участогуудые хүтэлбэ... бэлэдхэл һайнтай мэргэжэлтэй ...нуудаар манай тон ехээр дутал... саг үни хада бусалтагүйгөөр ...ээ. Манай парти хүтэлбэрилхы ...лнуудта үзэл бодолоороо хатуу... һайн бэлэдхэлтэй, зоримгой ...миллион хүдэлмэрилэгшэдые хү... ...үүлэн дэбжүүлээ. Тэдэнэр пар... шугамые далайса ехэтэйгээр, ...бари түгэсөөр бэелүүлнэ гэжэ ...иин съездэ хэһэн ЦК-гай Тоо... элидхэл дотор хэлэгдэнэ.

...дэниие манай областной партий... ...рганизациин жэшээ дээрэһээ ха... болоно.

...еспубликын арадай ажахын, ...турын гол һалбаринууд дээрэ ...э 34,5 мянган мэргэжэлтэд хү... Тэдэнэй 12,5 мянганиинь дээ... ...бусадынь дунда һургуулитай, ...нинь тусхай мэргэжэлтэй. Эдэ... ...э 9 мянга шахуунь республи... промышленность дээрэ, хүдөө ...ыда 4,5 мянга шахуунь хүдэлнэ. ...мянга гаран багшанар, 5700 ...тэй медицинскэ хүдэлмэрилэг... тоологдоно. Искусствада 600 ...и мэргэжэлтэд ажаллана. Респуб... ...мнай дээдэ һургуулинуудта, ...на эмхи зургаануудта олон өр... ...эд хүдэлжэ байдаг.

...сахан һүүлэй табан жэлэй тур... ...бүхы һалбаринуудай мэргэжэл... республика доторнай арба мян... хүнүүдээр олон болоо. Тиихэдэ ...на бүтээлгын предприятинуудай ...жэлтэд 2,5 дахин, барилгын— ...дахин олошороо, хүнгэн ба эдеэ ...эй промышленностиин мэргэжэл... ...иилээд олон болоһон зэргэтэй. ...ажахын мэргэжэлтэд энэ үедэ ...0 хүнүүдээр олошорбо.

...э олон мянган мэргэжэлтэд хэ... ...угаа ехэ резерв болоно. Эдэнэй ...һаа арадай ажахын али бүхы ...рида хэрэгтэй хүтэлбэрилхы ...нуудые областной партийна ор... ...зации шэлэн абана ха юм. Жэшээ ...н, партиин обкомой номенклату... ...ородог хүтэлбэрилхы кадрнуу... ...абаад үзэе. Эдэнэрнай гол түлэб ...стной, республиканска партийна, ...скэ, профсоюзай, комсомолой, ...ын органуудай хүтэлбэрилэгшэд ...итадаа 800 шахуу хүнүүд боло... Шанарайнгаа талаар эдэнэрнай ...бэ? Тэдэнэй политическэ, тус... бэлэдхэлынь дээдэ хэмжээндэ. Гу... хүнһөө бэшэниинь хуу дээдэ, ...а. гол түлэб тусхай эрдэмтэй. ...ынгөө ажал хэрэгые мэдэхэл... гээшэ.

...ртиин райкомуудай номенклату... кадрнуудые харабал, тэдэнэр ...гай партийна, советскэ, ажахын, ...ын организацинуудай, промыш... предприятинуудай, колхоз, ...озуудай хүтэлбэрилхы тушаалтад ...о. Райкомуудай номенклатурада ...8 хүнородог, тэдэнэй хоёр мян... ...нь дээдэ ба дүүрэнбэшэ дээдэ ...улитай, 54 процентнь дунда ...улитай, миил 9,2 процентнь ба... ...ургуулитай улад.

...үлэй 2-3 жэлэй туршада хү... ...рилхы партийна, советскэ ту... ...нуудта бодото хүдэлмэридэ бэеэ ...лһан, ургажа ябаһан олон за... хүдэлмэрилэгшэд дэбжүүлэгдээ. ...ышленностиин, хүдөө ажахын ...экономико, культурын бусад ...ринуудай хүтэлбэрилхы хүдэл... ...э олон мэргэжэлтэд мүн лэ дэб... ...гдээ. Жэшээнь, ганса 1965 он... промышленна 16 предприятинуу... директорнүүдээр, таһаг болон це... ...эй начальнигуудаар 100 гаран ...жэлтэд эльгээгдэбэ. Тиихэдэ ...з, совхозуудай хүтэлбэрилхы тушаалнуудта 74 мэргэжэлтэд, тэрэ тоодо колхозой түрүүлэгшээр—9, түрүүлэгшын орлогшоор—6, совхозой директорээр—5, отделениие эрхилэгшээр—15, бригадираар—19, фермые даагшаар—20 хүн томилогдоо.

Хүтэлбэрилхы кадрнуудай, илангаяа хүдөө ажахын, промышленностиин зарим һалбаринуудые ударидагшадай бэлэдхэл болон мэргэжэлые дээшэлүүлхэ зорилгоор горитой хүдэлмэри эмхидхэгдэнэ. 1962 онһоо хойшо хүдөө ажахын институдай дэргэдэхи колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэхэ нэгэ жэлэй һургуулиие 111 хүн, мэргэжэл дээшэлүүлхэ 6 һарын курсые 94 хүн дүүргэжэ гараһан байна. Тэрэшэлэн түмэр замай, гражданска авиациин, машина бүтээлгын промышленностиин хүтэлбэрилхы кадрнуудай бэлэдхэл дээшэлүүлхэ хүдэлмэри саг үргэлжэ хэгдэжэ байдаг шуу.

Партиин ЦК-гай октябриин, ноябриин (1964 он), мартын, сентябриин (1965 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, областной партийна организаци олониитын дунда ябуулагдадаг эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды амжалта түйлаа. Партиин эхин организацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ, дайшалхы шадабаритай болгохо, мүн арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгын арга дүршэл, түхэл маягые наринжуулха зорилгоор горитойхон хүдэлмэри бэелүүлэгдэһэн байна. Аймагуудта партийна ба советскэ нэгэ органуудые һэргээн бодхооһон ушар угаа һайн удха шанартай байба. Бүрин эрхэтэ политическэ орган болон байгуулагдаһан хүдөөгэй райкомууд хадаа мүнөө партиин политикые бэелүүлдэг дайшалхы, хүндэтэй эмхидхэлшэ боложо шадаа, улад зоной дунда эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы ехэ хүдэлмэри тэдэнэр ябуулна. Хирэ-хирэ болоод лэ хэгдэжэ байһан али олон хубилалтын үедэ кадрнуудые шэлэн абаха, хубаарилан табиха хүдэлмэридэ гараһан, мүн ямаршье үндэһэгүйгөөр кадрнуудые һэлгэлгэһээ, иишэ тиишэнь ябуулгаһаа шалтагаалһан гайтайхан дутагдалнуудые партийна организацинууд эрид шууд заһана.

Кадрнуудай дунда ябуулагдаха хүдэлмэриие һайжаруулһан ябадал хадаа тэдэниие дааһан хэрэгтээ, мүн парти ба правительствын директивэнүүдые дүүргэлгэдэ харюусалгыень дээшэлүүлхэ, партийна болон гүрэнэй жаяг заршам бүхэжүүлхэ талада нилээд һайнаар нүлөөлнэ. Энэ ушар областной партийна организациин үмэнэ табигдаһан ажахын-политическэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэнь аша туһаар ехэ байһыень гэршэлжэ үгэнэ.

— Гэхэтэй хамта областной партийна организаци доторхи хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн абаха. хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриин хэмжээн партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдһээ үндэһэлэн гараһан коммунис байгуулалтын шэнэ эрилтэдэ үшөөл харюусанагүй. Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын түлөө кадрнуудые шэлэн абаха, хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ хэрэгые саашадань улам һайжаруулха, кадрнуудай идейно-теоретическэ мэдэрэлыень, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ, экономическа эрдэм бэлиг, ажалые научна ёһоор эрхилхэ метод, социалис ёһо гуримаар ажалаа ябуулха шадабари шудалуулха, хүн зоной дунда хүдэлжэ шададаг болгохо эрилтэ партийна организацинуудай үмэнэ табигдана, — гэжэ элидхэлшэ тодорхойлно.

Кадрнуудай дунда ябуулагдаха хүдэлмэриие зүбөөр, ленинскэ ёһоор эрхилхэ гээшэ иимэ удхатай. Нэн түрүүлэн кадр бүхэниие өөрынгөө шадабариие, арга боломжоёо харуулжа шадахаар лэ тэрээндэ таарамаар участогта табиха хэрэгтэй. Кадрнуудые зүбөөр хубаарилан табилга гээшэ тэдэниие алишье талаһаань һайнаар мэдэхэ эрилтэ болоно.

Энэ эрилтэһээ үндэһэлэн, КПСС-эй обкомой, партиин райкомуудай, тэрэшэлэн Министрнүүдэй Соведэй, министерствэнүүдэй болон ведомствэнүүдэй кадрнуудай дунда ябуулдаг хүдэлмэриие шэнжэлэн үзэбэл, партийна, советскэ, ажахын органуудай ажал ябуулгада горитойхон дутагдалнууд биил гээшэ.

Хүтэлбэрилхы кадрнуудай дунда ябуулагдаха хүдэлмэри хадаа обкомой бюрогой, партиин райкомуудай гол анхаралда үшөөл абтаагүй байна. Обкомой бюро, таһагууд, КПСС-эй горком болон райкомууд хүдэлмэрилэгшэдэй политическэ болон шадабариинь талые гүнзэгыгөөр хаража үзэнэгүй, резерв байгуулха, тэрээнтэй саг үргэлжэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ анхаралаа хүсэд табинагүй. Али нэгэн хүниие дэбжүүлхэдөө, партийна эхин организацинуудтай ходо зүбшэнэгүй. Тэрэнһээ боложо, эмхидхэхы шадабаряар һула, политическэ талаараа хүсэд болбосороогүй, бэлэдхэл муутай хүдэлмэрилэгшэд заримандаа хүтэлбэрилхы тушаалда яралтайгаар дэбжүүлэгдэнэ.

Партийна комитедүүд хадаа советскэ, профсоюзай, комсомолой организацинуудые кадрнуудаар бэхижүүлхэ хэрэгтэ ханамжаяа дутамагаар хандуулна. Тэрээнһээ уламжалан, эдэ эмхинүүдтэ юрэнхы эрдэмөөр бага, политическэ бэлэдхэлгүй хүдэлмэрилэгшэд олон.

Мүнөө үедэ алишье талаараа бэлэдхэл һайнтай, эрдэмтэй залуу кадрнуудай олоороо урган гараад байхада, дааһан хэрэгээ харюулдаггүй, шэнэ түрүү юумые нэбтэрүүлхые оролдодоггүй, һула хүдэлмэрилэгшэдые хүтэлбэрилхы тушаалнуудта барижа байха гээшэ ямаршье үндэһэгүй хэрэг. Илангаяа жаяг заршамаараа бэеэ буруутуулһан хүнүүдые хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ яашье байлгажа болохогүй,—гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэнэ.

Бодото байдалһаа хаража үзэхэдэ, партийна, советскэ зарим органууд дааһан хэрэгээ харюулжа шадаагүй кадрнуудтай эбсэшоод байдаг ушар мүнөө болотороо үзэгдэһөөр.

Партиин зарим райкомууд кадрнуудтай саг үргэлжэ хүдэлхын, энэ хүдэлмэриие улам наринжуулхын орондо ехэ сагаа, хүсэ шадалаа ябажа байгаа ажахын асуудал шиидхэлгэдэ һалгаана. Заримдаа тэдэнэй бүтээхэ юумые хэнэ. Кадрнуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриин дүй дүршэл шэнжэлэн шудалха, согсолхо хэрэгтэ анхарал багаар хандуулагдана.

Энэ хүдэлмэридэхи үшөө нэгэ дутагдал юуб гэхэдэ, арадай ажахын, соёл культурын гээгдэжэ ябаһан участогуудые кадрнуудаар бэхижүүлхэ хүдэлмэри мүнөө болотороо таһалгаряагүйгөөр, саг үргэлжэ эрхилэгдэнэгүй. Гүнзэгы шэнжэлгэ хэжэ, гол шухала участогуудые кадрнуудаар бэхижүүлхэ түсэб, кадрнуудые бэлдэхэ ба мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые хараалһан ябадал обкомой таһагуудай, партиин райкомуудай зүгһөө үзэгдэнэгүй.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

ХАРТААБХА ТАРИЛГА

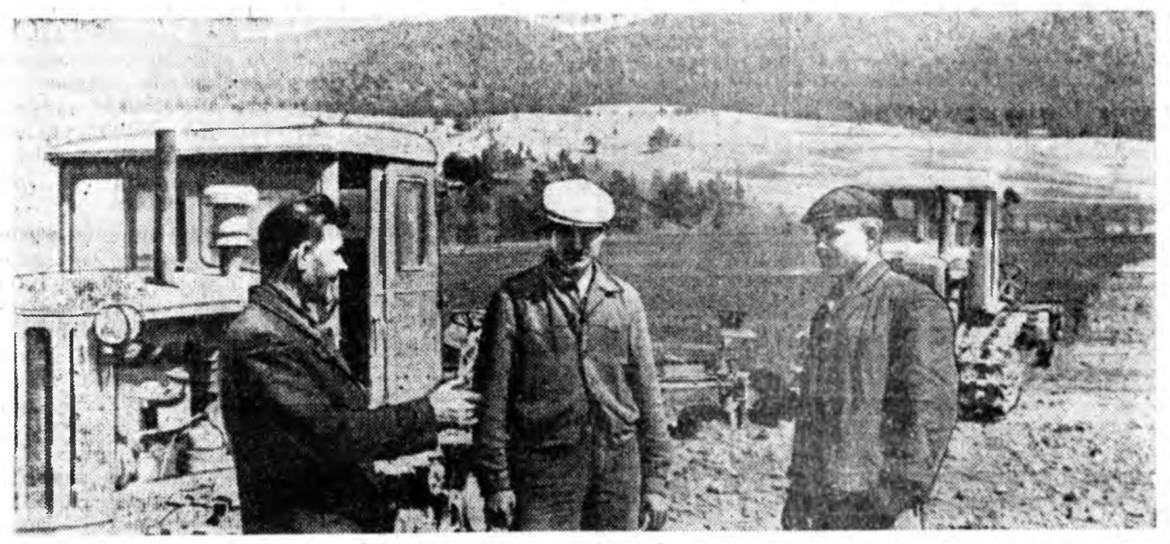

Эртын ороохото ургамалнуудай тарилгые эмхитэйгээр дүүргэһэн Улаан-Үдын аймагай «8-ое Марта» колхоз мүнөө хартаабха тарижа эхилбэ. Энэ жэлдэ 40 гектарта хартаабха таригдаха юм. Энэ ургамалда шанартай һайн газар шэлэгдэжэ абтаа. Тиигээд минеральна үтэгжүүлгэ—аммиагай селитрэ, мочевинэ хэрэглэгдэжэ, газарынь үрэжэлтэй һайн болгогдоно. Хартаабха таригдаха полидо оруулагдаха тиимэ үтэгжүүлгэ тус колхоздо 1000 гаран центнер бэлдэгдэжэ абтанхай. Зураг дээрэ: механизаторнууд Н. Брянский, Л. Максимов, К. Калашников гэгшэд хартаабха тариха газар бэлдэжэ байна. Хоёрдохи зурагтань хартаабха таригдаха газар үтэгжүүлэгдэнэ.

С. МАРКОВАЙ фото.

ЗАХАЛАА...

ХҮДЭРИ-СОМОН. (Телефоноор абтаба). Ниитынгээ малда шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлдэхэ зорилго табиһан манай совхозой кукурузашад богонихон болзор соо кукурузаяа тариха гэжэ шиидэбэ. Мүнөө 3-дахи отделениин кукурузашад Б. Очиров, Б. Ранжуров гэгшэдэй агрегадууд тарилгадаа оронхой. Энэ отделениин Шара-Хотогор, Һургуулиин добо гэдэг газарнуудта 510 гектарта кукуруза таригдахаар хараалагдана.

В. БАЛСАНОВ,
Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой зоотехник.

МОСКВАҺАА мэдээсэнэ

Л. И. БРЕЖНЕВ Москвадаа бусажа ерэбэ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев арадайнгаа ажахы хүгжөөхэ хэрэгтэ амжалтануудые түйлаһанай түлөө шагнагдаһан Приморийн хизаарта Ленинэй орден барюулаад, майн 23-да Владивостогһоо Москвадаа бусажа ерэбэ.

Внуковска аэродром дээрэ Л. И. Брежневые нүхэд Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. П. Шелепин, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. А. Кунаев, В. П. Мжаванадзе, Д. С. Устинов, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев гэгшэд уттаа.

(ТАСС).

Баяртай уулзалганууд

СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидатуудтай һунгагшадай уулзалганууд мүнөө оронои городууд, тосхонуудта болоожо үргэлжэлһөөр. Эдэ уулзалгануудай үедэ совет хүнүүдэй ажабайдал тухай, манай Эхэ оронай ерээдүйн һаруул һайхан байдал тухай сэдьхэл доһолгомо хөөрэлдөөнүүд болоно. Һунгагшад арад зондоо үнэн сэхээр, шэн зоригтойгоор алба хэхыень депутадуудта кандидадуудтаа захина.

Депутадуудта кандидадууд суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэдэниие гүрэнэй засагай дээдэ органдо дэбжүүлжэ, ехэ этигэл найдабари үзүүлһэнэйнь түлөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэ.

(ТАСС).

Молдавида Россин недели үнгэргэгдэхэнь

КИШИНЕВ, майн 23. ТАСС). Молдавида үнгэргэгдэхэ Россин Федерациин недели мүнөөдэр эхилээ. Совет засагай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан энэ һайндэрэй программа хани барисаата республикын экономикын ба соёлой түйлалтануудтай Молдавиин ажалшадые танилсуулха юм.

РСФСР-эй недели Москвагай, Ленинградай, Свердловскын студинуудай зохёон табиһан эрхим кинофильмүүдэй фестивалаар эхилээ. Тэрэшэлэн молдаванууд айлшаар ерэһэн артистнуудтай, уран зохёолшодтой, соёлой бусад ажал ябуулагшадтай уулзаха байна.

Москвагай журналистнуудай эмхиин пленум

МОСКВА, майн 23. (ТАСС). СССР-эй Журналистнуудай холбооной Московско отделениин пленум мүнөөдэр болобо. «Правда» газетын ахамад редакторай нэгэдэхи орлогшо К. И. Зародов «КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүд ба Москвагай журналистнуудай эмхиин зорилгонууд» гэһэн асуудалаар пленум дээрэ элидхэл хээ.

СССР-эй Журналистнуудай холбооной секретарь В. Н. Чернышев үгэ хэлэхэ зуураа, СССР-эй Журналистнуудай холбооной с'ездые энэ жэлэй сентябрь соо зарлаха тухай шиидхэбэри холбооной секретариат гаргаа гэжэ мэдээсэбэ.

Совет хүн тухай эрхим очерк, мүн һайн фельетон, научно-популярна статья бэшэхэ конкурснуудаар эрхимлэһэн журналистнуудта шангууд, хүндэлэлэй дипломууд пленум дээрэ барюулагдаа.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА МЯХА, ҺҮ, ҮНДЭГЭ ГҮРЭНДЭ ТУШААЛГААР ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ

Республикымнай ажахынууд энэ оной түрүүшын хахадта 9 мянган тонно мяха гүрэндэ худалдаха түсэбтэй байгаа. Жэлэй эхинһээ хойшо 7734 тонно мяха тушаагаа гэхэ гү, али түсэбөө 86 процент дүүргэнхэй. Мүн майн 20-ной мэдээгээр гүрэндэ һү тушааха түсэб 68 процент, үндэгэ—84 процент дүүргэгдэһэн байха юм.

Дээрэ заагдаһан мэдээсэл харахада, мал ажалай продукци гүрэндэ тушаалгаар хахад жэлэй түсэбые аймагуудай ямараар бэелүүлжэ байһаниинь элирнэ. Үнгэрһэн 4 һара 20 хоногой туршада

1966 оной майн 20-ной мэдээн
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Бүхыдөө тушаагдаһаниинь		
	Мяхан	Һүн	Үндэгэн
Баргажанай	40	46	72
Бэшүүрэй	96	70	89
Зэдын	125	68	78
Яруунын	63	77	125
Баунтын	110	71	—
Загарайн	89	65	86
Захааминай	122	60	87
Кабанскын	68	73	87
Прибайкалиин	90	72	76
Хяагтын	109	63	62
Мухар-Шэбэрэй	62	75	86
Сэлэнгын	68	68	93
Түнхэнэй	95	65	62
Улаан-Үдын	79	72	75
Хориин	168	76	113

зарим аймагуудай ажахынууд илангаяа мяха тушаалгаар ехэ амжалта түйлаһан байна. Хориин аймаг хахад жэлэйнгээ түсэбые 168 процент дүүргээ. Эндэхи ажахынууд 515 тонно мяха тушааха байгаад, 865 тонно гүрэндөө оруулһан. Зэдын аймагай ажахынууд 725 тоннын орондо 903 тонно мяха худалдажа, түсэбөө 125 процент бэелүүлэнхэй. Мүн Захааминай, Баунтын, Хяагтын аймагууд түрүү зэргэдэ ябана.

Дурсагдаһан аймагууд хайшан гээд амжалта түйлааб? Үбэлэй үедэ мал шахан таргалуулха хүдэлмэри һайнаар эмхидхэһэн байна бшуу. Мүнөө жэлдэ үбһэ тэжээлэй хоморшье һаа, түрүү малшад ажал хүдэлмэридөө түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэһэн, шахалгада табигдаһан малай тэжээлые һайнаар буйлуулжа эдюулһэн байха юм. Малшадшье энэ хэрэгтэ оролдосо үүсхэлээ гаргаан ажаллаа.

Тиигэбэшье, илангаяа гүрэндэ мяха тушаалгаар зарим аймагууд ехэхэн гээгдэлдэ оронхой. Жэшээлхэдэ, Баргажанай аймагай ажахынууд 790 тонно мяха тушааха аад, үнгэрһэн үе соо түсэбөө арайхан 40 процент дүүргээ. Иимэ гээгдэлдэ ороһон аймагууд манай республика дотор мүнөө үедэ үгы. Энээнһээ гадна, һү гүрэндэ тушаалгаар түрүү аймагуудай түсэбөө 70 гаран процент дүүргээд байхада, баргажанайхид 46 процент, тиихэдэ Захааминай, Түнхэнэй болон бусад аймагууд хойнотожо ябана.

Мүнөө малай зунай бэлшээридэ гаргагдаха хаһа оробо. Энэ үедэ колхоз, совхозууд малшадай ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, ниитын малые зуһалангайнь байрануудта саг соонь гаргаха шухала. Энэ хүдэлмэриин һайнаар эмхидхэгдээ һаа, зунай бэлшээриин хаһада мал таргалха, ашаг шэмэ ехэтэй болохо байна.

ТАРИЛГАДА БЭЛЭН

ХОРИ. **(Телефоноор абтаба).** Сагай дулаарха бүри кукурузын таригдаха полинууд дээрэ ажал хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана. Паг шобхэ тараагдажа, полинууд уһалагдажа байна.

Һаяхан совхозой эрхим кукурузашан Сергей Семенович Рекуновой поли дээрэ аймагай кукурузашадай семинар үнгэргэгдөө. Нүхэр Рекунов удаан сагта энэ ажалда хүдэлжэ, «полиин хатантай» һайса танил, тэрэниие ургуулгада нилээд баян дүй дүршэлтэй болоһон хүн юм. Тэрэнэй дааһан 128 гектар газарта энэ жэлдэ 600 тонно шобхэ гаргагдажа тараагдаа. Мүнөө бүхы газарынь уһалагдаад, тариха машина, зэр зэмсэгүүдынь бэлэн болонхой байна.

Комплексно оньһожоруулга, үтэгжүүлгэ болон уһалалга саг соонь хэрэглэн, совхозой кукурузашад энэ жэлдэ үндэр баян ургаса абахаар хараална.

Г. САНГАДИЕВ.
Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР К. В. ГУРЬЯНОВТА БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ИНЖЕНЕРЭЙ ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын коммунальна ажахые, нютагай промышленностиие хүгжөөлгын талаар габьяатай байһанайнь түлөө, 60 наһа хүрһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Коммунальна ажахын министр **Гурьянов** Константин Васильевичта **Буряадай АССР-эй Габьяата инженерэй** хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1966 оной майн 24.

ОРОН ДОТОРОО ЭРХИМЛЭЭ

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын һарануудай үрэ дүнгүүд согсологдобо. Эдэ дүнгүүд республикымнай түмэр замшадта ехэ баяр асараа. Тэдэнэр энэ оной 1-дэхи кварталай туршада эршэмтэй шангаар ажаллажа, ехэ амжалта түйлаба. Партиин XXIII съездын хүндэлэлдэ абтаһан социалис уялга һайнаар бэелүүлэгдээ: ашаа тээхэ кварталай түсэб 103,5 процент дүүргэгдээ, даабариһаа гадуур 96 мянган тонно ашаан зөөгдэбэ. Локомотив, вагонуудые ашаглаха талаар мүн лэ һайн үрэ дүн түйлагдаба.

Игэжэ республикымнай түмэр замшад 1-дэхи кварталай дүнгөөр Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, түрүү һуури эзэлээ, Зам харилсаанай министерствын болон түмэр замай хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай Центральна Комитедэй дамжуулгын Улаан тугта, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртөө. Улаан-Үдэ станциин локомотивна депогой, Горхоной дистанциин, хэлхеэ холбооной, сигнализациин Улаан-Үдын дистанциин коллективүүд түмэр замшадай коллективүүдэй дунда шалгаржа, мүн Зам харилсаанай министерствын болон профсоюзайнгаа ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугуудта хүртэһэн байна.

Майн 23-да Буряадай түмэр замшадай баярай һайндэр болобо. Тэдэнэр республикынгаа ниислэл хотын оперо болон баледэй театр соо олоороо суглараа, хүдэлмэрингөө баясама үрэ дүн зүбшэн хэлсээ, партиин XXIII съездын табиһан зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар хэхэ ажалаа тодорхойлоо. Түмэр замшадай эдэбхитэдэй энэ суглаан дээрэ Зам харилсаанай министерствын, профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа.

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин начальник А. А. **Кванталиани** суглаан дээрэ элидхэл хэһэн байна.

Тиихэ зуураа түмэр замшадай урда табигдаһан зорилго, бэелүүлхэ түсэб тушаа тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Отделениин түмэр харгыгаар зөөгдэдэг ашаанай 90 процентнь мүнөө үеын хүсэтэ локомотивуудаар шэрэгдэнэ. Табан жэлэй туршада Зүүн-Сибириин түмэр замай һүүлшын участок болохо Слюдянка—Петровск-Забайкальска харгы дуун электрификацилагдаха, шэнэ лини баригдаха.

Элидхэлэй һүүлээр суглаан дээрэ олон хүн үгэ хэлээ. Тиихэдээ түйлаһан амжалтаараа баясажа, тэрэнээ арьбадхахын, дамжуулгын Улаан тугуудые гартаа бүхөөр барижа байхын тула саашадаа оролдохо байһанаа тэдэнэр мэдүүлээ.

Манай хүршэнэр—Эрхүүгэй түмэр замай отделениин локомотивна таһагай начальник **Буйвит**, Шэтын отделениин начальнигай орлогшо **Койдан**, тэрэшэлэн Зүүн-Сибириин түмэр замай начальнигай уялга дүүргэгшэ **Кудряшов** Улаан тугта хүртэһэн республикымнай түмэр замшадые амаршалаа, түйлаһан амжалтаарнь баясажа байһанаа мэдүүлбэ.

Зам харилсаанай министерствын болон профсоюзай ЦК-гай үмэнэһөө партиин обкомой секретарь нүхэр **Продайвода** нэрьемэ альга ташалган доро нүхэр Кванталианида дамжуулгын Улаан туг барюулба.

Эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад түмэр замшадай 1966 ондо бэелүүлхэ зорилго хараалһан тогтоол, отделениин бүхы түмэр замшадта хандаһан хандалга баталан абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тепловозой машинист С. Г. Панченко (зүүн гарһаа). Мысовая станциин главна кондуктор В. И. Морозова, түмэр замай Улаан-Үдын отделениин начальник А. А. Кванталиани Зам харилсаанай министерствын болон түмэр замай хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугые абаад байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЛЕНИНСКЭ ЁҺООР КАДРНУУДЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

Кадрнуудые шэлэн абалга, табилгада—гол анхарал

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Республикын хүдөө ажахы һүүлэй үедэ мэргэжэлтэдээр нилээд хангагдаа. Дунда зэргээр абабал, нэгэ колхоз 8, нэгэ совхоз 22 мэргэжэлтэдтэй байна. Гэбэшье аймаг болон ажахынуудта мэргэжэлтэд нэгэ янзаар хубаарилан табигданагүй. Зарим аймагууд гү, али ажахынууд мэргэжэлтэдээр угаа олон, харин нүгөөдүүдынь тон үсөөн байдаг юм. Совхозуудай колхозуудһаа гурба дахин олон мэргэжэлтэдтэй байһан энэ ушар тэдэниие буруугаар хубаарилдаг байһыемнай гэршэлнэ. Манай колхозууд хэмжээгээрээ совхозуудта ахигдахагүй байдаг шуу.

Һүүлэй жэлнүүдтэ совхозой директорнууд, колхозой түрүүлэгшэнэр нилээд бэхижүүлэгдээ. Совхозой директорнуудай дунда тусхай эрдэмгүй нэгэшье хүн мүнөө үгы. 39 директорэй 25-ниинь дээдэ, 14-ниинь гүйсэд бэшэ дээдэ, дунда һургуулитай. Колхозой түрүүлэгшэнэрэй дунда дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд олон болоо. Тиигэбэшье түрүүлэгшэнэрэй олониинь тусхай мэргэжэлэй эрдэмгүй байһаар. Өөһэдынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлхэ гэжэ бултадаа оролдоногүй.

Хүтэлбэрилхы кадрнуудай иимэрхүү байдалтай әбсэжэ үшөө боломоор. Харин дундуур шатын кадрнуудай хэрэг һургагүй муу. Дундуур тушаалтадай зэргэдэ совхозуудай отделениин директорнуудые даагшад оролдодог. Ёһоорнь болоходоо зүб. Үнэндөө совхозой отделени—Урданай хуушан колхоз, угаа ехэ участок. Тиигэбэ һабашье эдэнэй хүтэлбэридэ бэлэхэн багатай хүнүүд байдаг. Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин, тракторна бригадые даагшанарые абажа үзэе. Бэшүүрэй аймагта 51 бригадир бии. Тэдэнэй миил табаниинь хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, 46-ниинь эхин һургуули дүүргэһэн хүнүүд.

Олохон аймагууд хүдөө ажахын мэргэжэлтэдээр эхээр дуталдана. Тиигэжэ отделение, бригадые, фермые бэлэдхэлгүй, мүнөө үеын эрилтэдэ харюусахагүй хүнүүдээр толгойлуулна. Зүгөөр энэ ушар мэргэжэлтэд дуталдадаг болоһон хэрэг бэшэ. Зарим аймагуудта хүдөө ажахын залуу мэргэжэлтэдтэ хайхарамжагүйгөөр хандадаг ябадал мүнөө болотор ушарнаа. Тэдэнэрые өөһэдтэнь абалахаа арсадаг, худалмэри үгэдэггүй, үндэһэгүйгөөр иишэ тиишэнь хэлдаг.

1965 ондо Бэшүүрэй аймагай колхоз, совхозуудай дээдэ, дунда һургуули дүүргэһэн хүдөө ажахын 17 мэргэжэлтэд эльгээгдээ һэн. Харин тиигэн гэхэдэ энэ үе соо аймагһаа 25 мэргэжэлтэд гаража ошоо. Тэдэнэй 4 хүниинь лэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдөө һэн, бэшэниинь элдэб шалтагаанаар ондоо тээшээ ябаа. Хориин совхозуудта 39 мэргэжэлтэд эльгээгдэбэшье, харин 25 хүн аймагһаа гаража ошоһон. Эндэхи зарим ажахынуудта буруугаар, анхарал муутайгаар залуу мэргэжэлтэдтэ хандадаг ушар кадрнуудые олоор һөлгүүлнэ. Илангаяа Хяагтын аймагта залуу мэргэжэлтэдтэ әбсэшэгүйгөөр хандадаг. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада эндэһээ 29 хүн гаража ошоо, тэдэнэй 20-ниинь дээдэ эрдэмтэй нүхэд.

Залуу мэргэжэлтэдые тоодоггүй ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд мүнөөдэрэйхеэ харана, саашанхи байдалаа бодоногүй. Залуу мэргэжэлтэд мүнөөдөө дүршэлгүй байжа, тэдэнтэй нилээд хүдэлхэ хэрэгтэй болодог. Зүгөөр тэдэнэрһээ һайн, эрдэмтэй кадрнууд лаб урган гараха байһаниинь дамжаггүй.

Промышленность дээрэ һүүлэй жэлнүүдтэ хүтэлбэрилхы кадрнууд мэргэжэлтэдээр нилээд шэнэлэгдээ, эндэ урданай ба залуу кадрнуудые зэргэшүүлэн хүдэлгэхэ дүршэл һайн үрэ дүн харуулна гэжэ дээрэ хэлэгдээ һэн. Гэбэшье промышленностиин хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн абалга, хубаарилан табилгада дутагдалнууд огто үгы гэхээр бэшэ.

Ехэ дутагдал юуб гэхэдэ, олон предприятинуудай шиидхэхы участогуудта хүдэлжэ байгаа дундуур шатын кадрнууд эхэнхи хубинь бэлэдхэлгүй, бага һургуулитай хүтэлбэрилэгшэд болоно. Олон предприятинуудта һургуулитай залуу кадрнуудай олон байн гэтэр иимэ ушар үзэгдэжэ ха юм.

Эндэ дипломые урдаа барингаа байһан. Практигуудай дунда дипломтой ямаршье инженер гү, али техник байдаггүй. Гэбэшье дутуугүй хүтэлбэрилхэ нүхэд бии. Гол дутагдал юуб гэхэдэ, хүтэлбэрилхы тушаал даажа ябаһан практигуудай олонхинь хаанашье һуралсахагүй, өөрынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлхэгүй, мүнөө үеын эрилтэ харюулнагүй. Тиигэжэ даахан хэрэгээ урагшань дабшуулха шадабаригүйдэнэ. Тиихэтэй хамта эрдэмтэй мэдэ дээ, дүршэлтэй залуу мэргэжэлтэдтэ хэргэ үгэнэгүй. Энэ ушар илангаяа баригдын эмхи зургаануудта үзэгдэнэ. Хүдэлхэ эрхэ байдал олгодоггүйнөөн болоһо, тандаа залуу мэргэжэлтэд олоороо хүдэлмэриһөө гаража ошоно.

Партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор, ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжые хангадаг предприятинуудай болон өмхи зургаануудай ажал эрхэ угаа шухала удха шанартай. Мүнөө эхилээд байһан табан жэлнэй арад зоной ажабайдалые улам һайжаруулха уг зорилготой ха юм. Тиимэһээ худалдаа, нийтын хоолой, хүн зоной ахуйн алба хэдэг предприятинуудай үүргэ болон удха шанарынь улам ургаха бшуу.

Гэхэтэй хамта хүн зоной ажахудалай эрилтэ хангадаг эмхи зургаануудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн абалга, хубаарилан табилга, хүмүүжүүлгэ дээрэ дутагдалнууд илангаяа олон. Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ ажалай һайн жэшээтэй хубилалта энэ хэрэг дээрэ болоо.

Дээдэ болон дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэд худалдаа наймаанай предприятинуудта олошороо. Мүнөө 1600 үлүүтэй хүн тоологдоно. Гэбэшье энэ хүтэлбэрилхы кадрнуудай дунда өөрынгөө бэлэдхэлэй түбшэнөөр мүнөө үеын эрилтэдэ таарахагүй хүдэлмэрилэгшэд бии.

* * *

Соёл сурталай ажал ябуулдаг хүдэлмэрилэгшэдэй дунда юрэнхы, профессионально-техническэ һургуулинуудай, техникумүүдэй болон дээдэ һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд, багшанар эгээл ехэ һууриие эзэлнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын арадай гэгээрэлэй кадрнуудай дунда шанарай талаар һайн аад, горитойхон хубилалта болоо. Дээдэ мэргэжэлтэй шэнэ хүнүүд олоор ерээ. Республика доторнай 220 гаран эрдэмэй кандидат болон докторнууд хүдэлнэ. Партиин организацинууд багшанарай кадрнуудта анхаралаа ехээр хандуулна, тэдэнэй үзэл суртаал-политическэ мэдэрэлые дээшэлүүлхэ оролдоно.

Гэбэшье мүнөө болоторо юрэнхы һургуулинуудай нилээд олон багшанарай тусхай эрдэмгүй байһан ушар манай һанаа сэдьхэл зобоогоогүй байжа шадахагүй. Тиимэ эрдэмгүйнүүдэй горитой хубинь һуранагүй, өөһэдынгөө мэдэрэлые дээшэлүүлэнэгүй. Энэ байдал хадаа гэгээрэлэй министерствын, аймагуудай партийна, советскэ органуудай үргэн багшанарай кадрнуудые эрилтэ ёһоор табидаггүй байһые гэршэлнэ.

Партийна организацинууд, партиин райкомууд, горком болон обком дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудай тушаа мүн лэ анхаралаа хандуулха ёһотой. Эндэмнай ерээдүйн 30 гаран мянган мэргэжэлтэд һуража байна ха юм. Дээдэ һургуулинуудай, техникумүүдэй багшанарай бэлэдхэлэй мүнөө үе сагай эрилтэтэй тааранги байхынь түлөө партийна организацинууд анхарал оролдолгоо гаргангүй хажа байлтайб.

Саашадаа үгээ үргэлжэлүүлхэ зуураа, элидхэлшэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй байдал тушаа, тэдэнэй шиидхэхэ гол зорилгонууд тушаа тогтобо. Тиихэтэй хамта партийна организацинууд болбол эдэ хүдэлэгшэдтэ анхарлаа тон һулаар хандуулна гэжэ шүүмжэлнэ. Тэрэниһээ боложо, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүн зоной дунда хүдэлхэ шадабаригүй, тусхай мэргэжэл, бэлэдхэл болон мэдэрэлгүй хүдэлмэрилэгшэд ушардаг.

Юун дээрэнэ иимэ юумэн болоноб гэхэдэ, эдэ кадрнууд тушаа, тэдэнэй ажахуйдалай эрилтэ хэрэглэмжэ тушаа партийна болон советскэ органууд һанаа табидаггүйнөө боложо байна. Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд шунаһан политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха, һонирхолтой хүсэлэл эрмэлзэлнүүд нэгэнтэ бэшэ дэмжэгдэнэгүй.

Соёл сурталай эдэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ хайхарадгүй байһан ушар эдэ усадхаха хэрэгтэй. Эдэнэр хадаа хүн зоной дунда нинтэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ талаараа партийна организацинуудай найдамтай туһалагшад байха ёһотой. Гэхэтэй хамта соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриин удха түгэлдэр байхын түлөө республикын культурын министерствэдэ, гүйсэдкомуудта табигдадаг эрилтые шангадхаха шухала.

Элидхэлшэ мүн хэблэл, радио, телевидениин ажал ябуулга дээрэ тогтоо. Манай газетэнүүдэй, радио-телепередачануудай идейно-теоретическэ хэмжээ дээшэлхэ ёһотой. КПСС-эй обком, республикын партийна органууд хэмжээгээрээ абаха байдаг гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ. Хэблэл, радио, телевидениидэ хүдэлхөөр шэнэ хүсэнүүдые дэбжүүлхэ мүнөө үедэ манай республика дотор илангаяа шухала удха шанартай болоод байна.

Литература, искусствын, зохёол байгуулха эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд соёл сурталай кадрнууд мүн лэ горитойхон һуури эзэлнэ. Эдэ кадрнуудай жэл ерэхэ тума олон болоно, тэдэнэй мэргэжэл шадабаринь дээшэлнэ. Гэбэшье зохёол байгуулха эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ дутагдалнууд бии. Энэ хадаа партиин горком, райкомуудай, обкомой бюрогой, пропаганда ба агитациин таһагай эдэ эмхи зургаануудай анхаралаа үшөөл һулаар хандуулдаг байһые гэршэлнэ.

Ленинскэ ёһо гурим баримталан...

КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумһээ хойшонхи үедэ манай олохон партийна комитедүүдэй бодото хүдэлмэридэ, хүтэлбэриин метод болон онол аргада шэнэ шэнэ, һонирхолтой, һайн үрэ дүнтэй юумэнүүд олон боло. Энэ ушар хадаа партийна комитедүүдэй, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй өөрынгөө хүдэлмэридэ оюун бодолтойгоор хандадаг, партийна хүтэлбэриин арга дүршэлые нарижуулдаг, ажахын, культурна байгуулалтын бүхы участогуудта партийна нүлөө үзүүлдэг болоһые гэршэлнэ.

Партиин Прибайкалиин райкомой малшадай дунда ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэлые согсолһон обкомой бюрогой тогтоол обкомой гэшүүдтэ мэдээжэ. Прибайкалиин райком энэ асуудалые зүбөөр шиидхэжэ шадаа. Малшадай оруулһан һанамжа дурадхалнуудые, шүүмжэлхы ажаглалтануудые хараада абажа, экономическа талаараа ажахыдашье, малшадташье олзотой материальна урмашуулгын ажалай эмхидхэл эндэ тогтоогдоо.

Партиин бусадшье райкомуудта һайнаар эхи табиһан юумэнүүд олон. Жэшээнь, Сэлэнгын райком һүүлэй үедэ хүдөө ажахын шухала кампаниинуудай ороходо колхоз, совхозуудай партийна организацинуудта туһалхаар политическэ эмхидхэлшэдые ябуулдаг болоо. Эдэнэр хуушанай түлөөлэгшэд бэшэ. Эдэ эмхидхэлшэд бригадада сэхэ ерэхэдэө, тэндэхи политическэ хүдэлмэри һайжаруулгадань бэеэрээ туһалха, мүрысөөнэй дүн гаргалсаха, ойлгуулан харуулха агитаци эмхидхэхэдэнь хамһалсаха уялгатай. Энэ хүн имагтал бригадын партийна эхин организацитай, коммунистнууд, комсомолшууд болон эдэбхитэдтэй суг хамта эдэ хүдэлмэриие хэдэг. Январь һарада 10—15 хоногоор иимэ эмхидхэлшэдые партиин райком малай фермэнүүдтэ ябуулаа һэн. Тэдэнэр фермэнүүд дээрэ партийна, партийно-комсомольско бүлэгүүдые эмхидхэжэ бэлэй. Тэдэ бүлэгүүд мүнөөшье эдэбхитэйгээр хүдэлжэ байдаг. Мүнөө партиин райком хабарай таригын үедэ нинта-политическэ хүдэлмэри дэлгэрүүлхээр эмхи хүсэнүүдые ажахынууд ма элсүүлгээ. Тэдэнэр хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэнэ.

Хүдэлмэриин арга дүршэл, маяг түхэлые һайжаруулха талаар партиин Кабанскын, Хориин, мүн бусад райкомуудай ажал ябуулгада һайн зүйлнүүд бии. Хэрбээ городой райкомуудай хүдэлмэри тухай хэлэхэ болоо һаа, «Электромашина» завод дээрэ нэбтэрүүлэгдэжэ байһан үйлэдбэриин түсэблэлгын шэнэ гурим һайрхамаар. Энэмнай ажалые эрдэм наукын үндэһэ һуурин дээрэ табилгын эхин, тэрээн тээшэ хэһэн бата алхам гээшэ.

Партийна органуудай эмхидхэхы үүргэе дээшэлүүлжэ байһан иимэнүүд жэшээнүүдые олоор дурдажа болоно. Эгээл гол шухалань юуб гэхэдэ, партийна органуудай урда табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэ имагтал хүн зоной эдэбхи үүсхэлые бадаруулжа шадаһанһаал болохо байна бшуу.

Партийна органууд али олон асуудалнуудые шиидхэдэг. Тэдэниие гүнзэгыгөөр мэдэхэ хэрэгтэй. Партийна хүдэлмэрилэгшэ алишье талаараа болбосоронги, али олон юумэнүүдые мэдэхэ хүн байха ёһотой. Тэрэнэй эгээл шухалань хадаа али нэгэн асуудал шиидхэхэдээ, тэрээндээ хүнүүдые хабаадуулха, тэдэнэй мэдэрэлдэ, дүршэлдэнь түшэглэхэ ушартай. Тиигэжэ алибаа асуудал урагшатайгаар шиидхэхэ зүб харгыгаа олохо шухала.

Мүнөө үе сагта ударидагша бүхэндэ үйлэдбэреэ экономическа бодомжотойгоор хүтэлбэрилхэ эрилтэ табигдана. Зүгөөр манай кадрнууд экономическа хүтэлбэри хэхэ онолд[...] шадабаригүй гэжэ хэлэжэ болохо[...]. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ талаар [...]той хүдэлмэри хэгдээ. Тэрэнь [...] үрэ дүн харуулаа. Манай промышленностиин, хүдөө ажахын хүтэлбэрилхы тушаалтад һүүлэй үедэ [...] тооложо һайса шададаг, экономические гүнзэгыгөөр шэнжэлдэг, продукци өөрынь үнэ сэнгэй юунһээ бүридэдэг, тэрэниие яажа хямдаруулха, үйлэдбэриингөө ашаг олзые хайжа гэжэ дээшэлүүлхэб гэжэ бодомжолдог болоо.

Гэбэшье энэ хэрэгтэ түрүүшын алхамууд хэгдэжэ байна. Кадрнуудые экономическа мэдэрэлээр зэбсэглэхын тулада нилээд хүдэлхэ хэрэгтэй. Энээнтэй хамта экономическа хүтэлбэри бэелүүлхэ арга дүршэлдэ [...]ниие һургаха болоно.

Эсэстэнь элидхэлшэ хүтэлбэрилхы кадрнуудай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха талаар областной партийна организациин зорилгонуудые тодорхойлно.

* * *

Элидхэлэйнгээ һүүлдэ кадрнуудай һуралсал эмхидхэхэ асуудалда [...] зорюулба. Тиихэдээ бүхы республика доторoo, ажахы, предприяти бүхэндэ кадрнуудые бэлдэхэ [...] жэлэй түсэб зохёохо шухала, [...]шэлэн кадрнуудай мэргэжэл болон [...]лэдхэлые дээшэлүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха хэрэгтэй гэжэ [...]лэнэ. Саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, колхоз, совхозуудай [...]нуудые бэлдэхэ зорилгоор ямар [...]жээнүүдэй хараалагдажа байһан [...]шаа мүн тогтоно.

Кадрнуудые экономическа мэдэрэлээр зэбсэглүүлхэ зорилгоор тус[...] хэмжээ ябуулгануудые зохёохо [...]рэгтэй. Бүхы кадрнуудай марксистско-ленинскэ эрдэм мэдэрэлые [...]шэлүүлхэ хүдэлмэриие эрид [...] һайжаруулха гээшэ тон шухала хэрэг байна гэжэ элидхэлшэ [...]хэйлнэ.

— Кадрнууд тухай асуудалые [...] пленум дээрэ мүнөө зүбшөн хэлэ[...]гээр, энээн тушаа тусхай тогтоол абалгаар тус ехэ хэрэг гансата [...] хэжэрхибэбди гэжэ бодохо болоо һаа буруу гээшэ.

Зорилго юуб гэхэдэ, энэ шухала хүдэлмэридэ бүхы областной [...]тийна организациин анхарал хэ[...]лые эрид шууд хандуулха хэрэг[...] болоно. Тиигэжэ кадрнуудай [...] ябуулдаг хүдэлмэри—тэдэниие [...]бөөр хубаарилан табилга, гол [...]лэлтэйгээр хүмүүжүүлгэ—партийна организацинуудай гол анхаралда [...]дохоо байха зэргэтэй,—гээд, нү[хэр] Модогоев элидхэлөө түгэсхэнэ.

* * *

ПАРТИЙНА ХҮДЭЛМЭРИИН ГОЛ ШЭГЛЭЛ

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ

Элидхэлэй дүүрэһэнэй һүүлээр тэрээн тушаа үгэ хэлэлгэн эхилээ. Нэн түрүүлэн КПСС-эй Прибайкалиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Скубаренко** трибунада гараба.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумһээ хойшо партийна хүтэлбэрилгын маяг түхэлэй шэнэ шэнжэтэй болон хубилһан, хүдэлмэриин ленинскэ ёһо гуримуудай бодотоор бэелүүлэгдэжэ байһан тушаа нүхэр Скубаренко онсо тогтобо. Мүнөө партийна органдо хүдэлхэдэ тон һонирхолтой, урматай болоо. Партиин обком, тэрэнэй бюро хадаа райкомой болон аймагай хүтэлбэрилхы органуудай оруулһан һанамжа дурадхал, эрилтэнүүдые дэмжэнэ, али болохоор саг дарыдань туһална гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ.

Шэнэ газар ехээр элдүүрилхэ арга боломжотой байһан, тэрэниие шиидхэхын тулада ямар юумэнэй хэрэгтэй болохо тушаа партиин райкомой оруулһан һанамжа дэмжэгдэжэ, тус аймагта анха түрүүшынхеэ сабшалан һайжаруулха станци эмхидхэгдэжэ, шэнэ газар элдүүрилэгдэжэ эхилээд байна. Республикын хүтэлбэрилхы органуудай үмэнэ табиһан олон асуудалнуудай зүбөөр, бүтэмжэтэйгөөр шиидхэгдэһэн тухайнь үгэ хэлэгшэ тогтоно.

Үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, экономическа хүдэлмэри һайжаруулха талаар аймаг дотор ямар хүдэлмэринүүдэй хэгдэһэн, бүтээгдэжэ байһан тухай мүн мэдээсэнэ. Мүнөө колхозуудай гол һалбаринууд дээрэ ажалын тоосооной зүйлнүүд ашаг үрэтэйгөөр нэбтэрүүлэгдэнэ, ажалай түлөөһэнэй гурим нарижуулагдана, түсэблэлгэ һайжаруулха хэрэгтэ анхарал хандуулагдана. Ажалай эмхидхэлые эрдэм наукын үндэһэ һуури дээрэ табиха асуудал Сэлэнгын модоной бааза дээрэ һайнаар эмхидхэгдэнэ. Тэрэ түрүү дүй дүршэлые партиин райком согсолһон байна.

— Гэбэшье эдэмнай түрүүшын алхамууд гээшэ. Мүнөө үеын шухала асуудалнууд зарим тээгүүр аали ноёһоор шиидхэгдэнэ. Жэшээнь, Таловско түмэр-бетонно конструкци бүтээдэг заводой экономическа үрэ дүн муу байһаар. Түсэбэй ёһоор 40 мянган түхэригэй гарзатай байха аад, харин тэрэнэйнь хэмжээн 78 мянган түхэригтэ хүрэшоо. Гэбэшье дутагдалнууд олон. Эдэ бүгэдые усадхаха талаар али бүхы хэмжээ абаха уялгатайбди,—гэжэ нүхэр Скубаренко хэлэнэ.

Саашань хэлэхэдээ, нүхэр Скубаренко партиин райкомуудай инструкторнуудай үүргэ тухай тогтобо. Эдэ тушаалтад хадаа эгээл харюусалгатай хүдэлмэри даажа ябадаг хүнүүд. Тиигэбэшье тэдээн тушаа анхарал хэшээлээ ёһоор табинагүйбди, һургаха арга олдоногүй.

Удаань партийна кадрнуудые курсада эльгээжэ һургаха асуудал тушаа тогтобо. Урдань партиин райкомой хүдэлмэрилэгшэд жэл бүхэндэ ямар нэгэн курсада һурадаг һэн. Мүнөө тиимэ юумэн үзэгдэхэеэ болинхой. Ябашье кадрнуудые эрдэм мэдэрэлдэ, шэнэ юумэндэ һургаха тон шухала байһаниие элирхэйлнэ. Мүн тэрэшэлэн ондоо тээшэ ошожо, партийна хүдэлмэриин дүршэлтэй танилсаха, тэрэниие халан абаха хэмжээн эмхидхэгдэнэгүй. Харин тиихэдэ багшанар, медигүүд болон бусад мэргэжэлтэд жэлһээ жэлдэ мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байдаг гэжэ шүүмжэлхы ажаглалта хэнэ.

Кадрнуудые һургаха тушаа тогтохо зуураа, леспромхозууд техническэ тусхай һургуулитай мэргэжэлтэдээр ехэ дуталдажа байдаг тухайнь тоо, баримтануудые дурдан батадхана. Модоной промышленностиин предприятинуудай мэргэжэлтэдые Красноярск городой институдай дэргэдэ һургадаг һэн. Мүнөө тэрэ болюулагданхай. Тэрэ һуралсалые һэргээхэ тухай зууршалга хэхэ хэрэгтэй болоо гэжэ тэрэ дурадхана.

— КПСС-эй XXIII съездын табиһан зорилгонуудай саг болзор соогоо амжалтатайгаар бэелүүлгэ хадаа имагтал кадрнуудай мэргэжэл шадабариһаа, тэдэнэй хүтэлбэрилхы аргаһаа дулдыдаха байна. Тиимэһээ мүнөө партиин обкомой пленумэй үзэмжэдэ табигдаһан энэ асуудал онсо удхатай,—гээд, КПСС-эй Хориин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Аюров** үгэеэ эхилнэ.

Һүүлэй үедэ партиин райком промышленна предприятинуудай, совхозуудай болон бусад үйлэдбэринүүдэй хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэхижүүлхэ талаар олон хэмжээнүүдые бэелүүлнэ. Дунда зэргын тушаалтай хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ хубилалтада оруулагдаа. Энээнтэй хамта кадрнуудые һургаха, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ талаар хүдэлмэри хэгдэнэ. Гэбэшье дэбжүүлһэн нүхэдтөө бодото туһаламжа гүйсэд дүүрэн үгэнэбди гэжэ хэлэхын аргагүй. Энээн дээрэ дутагдалнууд үшөөл бии гээшэ гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэнэ.

Нүхэр Аюров кадрнуудые ямар гуримтайгаар һургадаг тухайгаа хөөрэжэ үгэнэ. Тиихэдээ мэргэжэл мэргэжэлээрнь хубаарилан семинарнуудые үнгэргэдэг байна. Дүй дүршэл андалдан, халан абалсаха асуудалда анхарал үлэмжэ хандуулагдана. Үни удаан хүтэлбэрилхы тушаал даажа ябадаг нүхэд һая хүдэлжэ эхилһэн залуу нүхэдтөө ажал хүдэлмэри яажа эмхидхэдэг тушаагаа хөөрэжэ үгэдэг. Иигэжэ урданай ба залуу кадрнуудые зэргэшүүлэн һургаха гээшэ туһатай хэрэг.

Һүүлэй үедэ партиин райкомой үүсхэлээр совхозой директорнуудай, парткомой болон партийна эхин организацинуудай, профсоюзай эмхинүүдэй түрүүлэгшэнэрэй, экономистнууд болон бухгалтернуудай, бригадирнуудай, зоотехнигүүд болон ветеринарнуудай хэдэн семинарнууд үнгэргэгдөө. Иигээд хүтэлбэриин дүй дүршэл, онол арга, маяг түхэл шудалха асуудалаар семинар тусхайта өмхидхэхэ түсэбтэй байһанаа үгэ хэлэгшэ мэдүүлнэ.

— Урдань зарим хүтэлбэрилэгшэдэй шадабарида этигэжэ ядадагһаа гү, али тэдэндээ найдадаггүйһөө боложо, ямар нэгэн ажахын шухала кампаниин үедэ совхоз гү, али леспромхоз уруу аймагһаа тусхай түлөөлэгшэнэрые эльгээдэг, элдэб янзын заабари, захиралта бэшэжэ эльгээдэг, телефонограмма үгэдэг һэмди. Мүнөө иимэ хүтэлбэриһөө гол таһа арсаабди. Нэгэшье тусхай түлөөлэгшэ эльгээхэеэ, элдэб саарһан, захиралта буулгагдахаяа болёо. Энэ ушар хадаа кадрнуудта эдэбхи үүсхэлээ бадаруулха, бэеэ мэдэнги ба даангяар, харюусалгатайгаар хүдэлхэ эрхэ нүхэсэл олгоно бшуу,—гэжэ нүхэр Аюров тэмдэглэнэ.

Саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, колхоз, совхозуудые, аймагуудые үлэмжэ томонууд болгоһон кампаниин ямар хойшолонтой байһан тушаа нүхэр Аюров тогтобо. Иимэ ехэ ажахынуудые хүтэлбэрилхэ гээшэ айхабтар хүндэ, яашье хойнонь гартахагүй байһан ушарые жэшээнүүдээр баримтална. Һүүлэй үедэ аймагай зарим совхозууд хоёр ондоо ажахы болгон хубаарилагдаһан байна. Урдань Үдын совхоз гээгдэнги ажахы гэжэ тоологдогшо һэн. Теэд мүнөө хоёр болон һалаһан совхозууд хоюулаа һайн байдалтай боложо байна гэжэ хэлэнэ. Энэ асуудалаар оруулһан дурадхалнууд манай зүгһөө үшөө бии. Тэрэниие болохо руунь шиидхэхые эрилтэ табина.

Мүн тэрэшэлэн леспромхозуудай, модо урадхуулгын участогуудай кадрнууд тушаа, тэдэниие бэлдэхэ, бэлэдхэлыень дээшэлүүлхэ, түрүү дүршэл согсолхо, партиин райкомой секретарьнарай, аймагай гүйсэдкомой түрүүлэгшэнэрэй, үйлэдбэриин управлениин начальнигуудай һуралсал эмхидхэхэ тушаа нүхэр Аюров анхарба.

КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь нүхэр **Ангапов** үгэ абана. Үгынгөө эхиндэ кадрнуудай шиидхэхы удха шанар ба тэдэнэй эрдэм мэдэрэлые, мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ асуудал дээрэ тэрэ тогтобо. Кадрнуудые һурган хүмүүжүүлхэ гээшэ шиидхэхы үүргэтэй хүдэлмэри. Энэ талаар партиин горкомой бодотоор бүтээжэ байһан хэмжээнүүд тухай хөөрэбэ.

Кадрнуудые шэлэн абаха, зүбөөр хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ асуудал горкомой болон райкомуудай пленум, бюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Политическэ, экономическа ба техническэ һуралсалда илангаяа анхарал хандуулагдадаг болоо. Мүнөө горкомой дэргэдэ кадрнуудые һургаха зорилгоор элдэб түхэл маягай һуралсал эмхидхэгдэнхэй, партийно-ажахын эдэбхитэдэй олонхинь политическэ һуралсалда хабаадалсана, өөһэдөө политическэ һуралсалай һургуули гү, али кружогые хүтэлбэрилнэ. Бэеэ даагаад политическэ мэдэрэлээ дээшэлүүлдэг нүхэдтэй теоретическэ семинар эмхидхэгдэнэ гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Саашадаа энэ хүдэлмэриие бүри олон ондоо түхэл маягтай болгохоор партиин горком хэмжээнүүдые хараална. Түбэй газарнуудһаа ерэһэн эрдэмтэдые хэрэглэлгэ, дүй дүршэл халан абалсалга, парторганизацинуудай секретарьнарай, агитколлективуудай хүтэлбэрилэгшэдэй семинар гэхэ мэтэшэлэн таарамжатай зохид арга хэмжээнүүд бии.

— Гэбэшье дутагдалнууд олон. Илангаяа ажахын хүтэлбэрилхы тушаалтадые эдэбхи үүсхэлтэйгөөр хүдэлдэг, бэеэ даангяар хэрэг шиидхэдэг болгохо шухала. Хүтэлбэрилэгшэ хадаа өөрынгөө жэшээтэ жаяг заршамаар доодо тээхи нүхэдөө хүмүүжүүлхэ зэргэтэй байһан тухай онсолон тэмдэглэбэ. Гадна культурын болон научна эмхи зургаануудай кадрнуудай байдал тушаа, һургуулинуудта нинтэ улас түрын эрдэм зааха хэрэгые һайжаруулха асуудал тушаа үгынгөө эсэстэ тогтобо.

Хүтэлбэрилхы кадрнуудые, дунда зэргын тушаалтадые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ, мэдэрэлынь дээшэлүүлхэ талаар һүүлэй үедэ хэгдэжэ байһан хүдэлмэри тухай КПСС-эй Захаминай райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Попов** пленумдэ элидхэбэ. Эндэ залуу мэргэжэлтэдэй совет хүдэлнэ, мастерай үдэр үнгэргэгдэнэ. Залуу коммунистнуудай дүрбэн һургуули эмхидхэгдэнхэй. Тусхай һургуулигүй практигуудай олонхинь заочноор, үдэшын һургуули ба техникумдэ һурана.

Партиин райком хадаа парткомуудай болон партийна эхин организацинуудай секретарьнарые бэхижүүлхэ талаар горитой эмхидхэлэй хүдэлмэри бүтээгээ. Тэдэнэй олонхинь дээдэ ба дунда һургуулиин эрдэмтэй хүнүүд, мэргэжэлтэд. Тэдэнтэй хирэ хирэ болоод лэ тематическа семинар ямар нэгэн ажахы дээрэ ошожо үнгэрэгэнэ. Иимэ семинарнууд жэшээнь, «Байкал», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта болоо һэн гэжэ нүхэр Попов мэдээсэнэ.

Удаань кадрнуудта партийна анхарал хандуулдаг болоһон ушар үйлэдбэриин хэрэгэй һайжаралгада ашатуһатайгаар нүлөөлнэ. Аймагай хүдөө ажахы, промышленность 1965 оной хангалтатайгаар дүүргэһэн, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй нэгэдэхи кварталые һайнаар үдэшэбэ.

— Гэхэтэй хамта кадрнуудай дунда ябуулагдаха хүдэлмэри дээрэ дутагдалнууд бии байһаар. Кадрнуудые бэлдэхэ, мэргэжэлынь дээшэлүүлхэ талаар холын хараатай түсэбгүй байнабди. Кадрнуудые шэлэн абахадаа алдуу гарганабди. Тэрэнһээл боложо, һүүлэй үедэ хүтэлбэрилхы тушаалтай 12 хүниие хүдэлмэриһөөнь сүлөөлхэ баатай болообди. Тэрэшэлэн партгрупоргнуудтай, месткомой түрүүлэгшэнэртэй, комсомолой хүдэлмэрилэгшэдтэй ёһоор хүдэлмэри ябуулнагүйбди,—гэжэ нүхэр Попов мэдүүлнэ.

КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүд дотор культурна байгуулалтын асуудалнуудта ехэхэн анхарал хандуулагдана гээд республикын культурын министр нүхэр **Галданов** үгөө эхилнэ. Илангаяа хүдөөгэй ажалшадай дунда соёлой хүдэлмэри эрид һайжаруулха гээшэ мүнөө үедэ шухала зорилго болонхой. Энэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэхын тула, нэгэдэхеэр, культурын эмхи зургаануудай материальна баазые бэхижүүлхэ хэрэгтэй, хоёрдохёор, эдэ эмхи зургаануудые шадамар бэрхэ кадрнуудаар хангаха шухала.

Энээн тушаа һүүлэй үедэ зарим тэды хэмжээнүүд абтажа байна. 1964—1965 онуудта хүдөөгэй соёлой эмхи зургаануудта хүдэлхөөр 171 тусхай эрдэмтэй хүдэлмэрилэгшэд эльгээгдэһэн байгаа. Хэрбээ 1962 ондо клубые даагшанарай 20 процентнь тусхай эрдэмтэй мэргэжэлтэд байбал, 1965 ондо 31 процент болоо. Библиотекарьнуудай дунда тусхай эрдэмтэйнүүдынь 41 процентдэ хүрэнхэй. Республика доторнай шадамар бэрхэ соёлой хүдэлмэрилэгшэд урган гараа. Ториин культурын байшангай директор Ахмадулин, Юрөөгэй Культурын байшангай директор Галсанов, Заганай библиотекые даагша Брун болон бусад республика дотороо мэдээжэ болонхой.

Гэхэтэй хамта соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй хахадһаа үлүүнь тусхай эрдэм мэргэжэлгүй нүхэд. Тэрэнэй олониинь ажал хүдэлмэреэ мүнөөнэй эрилтэтэй тааруулан, удха түгэлдэрөөр ябуулжа шаданагүй. Энээн дээрэһээ боложо, культурын эмхи зургаануудые мэргэжэлтэдээр хангаха тушаа шухала хэмжээнүүдые абаха баатай болонобди. Энэ асуудал шиидхэхэ хэрэгтэмнай КПСС-эй обкомой бюро манда ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ. Байгша оной февраль һарада тус асуудалаар тусхай тогтоол абтаһан байна.

Нэн түрүүндэ хүдөө эльгээгдэдэг мэргэжэлтэдые ажаһуудалай таатай, зохид эрхэ байдалаар хангаха хэрэгтэй. Имагтал гэр байдалай болон ажаһуудалай бусад асуудалнуудай үшөөл шиидхэгдөөгүйһөө боложо хүдөө эльгээгдэһэн 171 мэргэжэлтэдэй 77-ниинь бусажа ябашаһан байна бшуу.

Гадна ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэ үйлэдбэридэ дээрэ ортоходоо, хүн зоной дуталдахада соёлой хүдэлмэрилэгшэдые тушаалта ажалһаань болюулжа, ондоо хүдэлмэридэ—тэжээл бэлдэлгэ, хурьга абалга[...] мэтэдэ эльгээдэг заншалтай. Энэ[...]дэ клуб, библиотекэнүүд хаалт[...] байдаг. Эдэ бүгэдэ огто болохо[...] таарамжагүй ябадал гэжэ һанаг[...].

Культурын эмхи зургаану[...] имагтал тусхай һуралсал дүүрг[...] дээр хүсэд хангахань бэрхэтэй. [...]дэ училищинуудһаа 60—64, ин[...] тудуудһаа—15-20 хүнүүдые аба[...]ди. Харин мүнөө һэлгэгдэхэ гү, [...] дахинаа бэлдэгдэхэ 358 хүн ажал[...]жа байна. Энээн дээрэ колхозууд[...] профсоюзна организацинуудта [...]тэй клуб, библиотекэнүүдэй хүд[...]рилэгшэдые нэмэхэ хэрэгтэй. Т[...]һээ клуб, библиотекэнүүдтэ хүд[...] олон хүнүүдые элдэб курсану[...] бэлдэхэ гээшэ шухала болонхой. [...] талаар гурбан жэлэй түсэб зох[...]донхой. 1966 ондо эдэ курсану[...] 260 хүн бэлдэгдэхэ юм. Ур[...] гоёогшодой, автоклубуудые даа[...]нарай хоёр семинар үнгэргэ[...] байна. Хоровой коллективуудай [...]тэлбэрилэгшэдэй гурба һарын [...] хүдэлжэ эхилээ.

Саашадаа нүхэр Галданов соё[...] эмхи зургаануудай хүдэлмэрил[...]дые училищида, институдта ба[...] асуудалнууд дээрэ дэлгэрэнгы[...] тогтобо. Министерствын мэдэлэй [...]бан училищинуудта багшанар-м[...]жэлтэд дуталдана, ондоо хизаар, [...]ластьһоо урижа асарха гэхэдэ, [...] байрын асуудал шиидхэгдэнэгүй.

Трибунада КПСС-эй Түнх[...] райкомой нэгэдэхи секретарь нү[...] **Таханов** гарана. Кадрнуудые ш[...]оложо, зүбөөр хубаарилан табиха[...]шэ партийна хүдэлмэриин шухал[...]бинь болоно гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ. [...] талаар манай аймагта зарим [...] хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Гол [...]ралаа партийна эхин организаци[...]дые шадамар бэрхэ хүтэлбэрил[...]дөөр хангаха хэрэгтэ хандуулна[...]. Мүнөө партийна организацинуу[...] секретарьнарай 67 процентнь [...] дунда эрдэмтэй, партийна хүдэл[...]риин дүй дүршэлтэй зонууд. К[...]эй райкомой дэргэдэ саг үргэл[...] хүдэлдэг семинар байгуулагдаа, [...]шээлынь кварталда 1 дахин үнгэрг[...]дэнэ. Хүдөө ажахын экономико [...]далха, хүн зоной дунда ойлгуул[...]жын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри [...]бөөр эмхидхэхэ асуудалнуудта ех[...] анхарал табигдана гээшэ.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

КПСС-эй обкомой II пленум

(Түгэсхэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта).

Тэрэшэлэн түрүүшүүлэй дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ, ажалай шэнэ түрүү аргануудтай хүдэлмэришэдые танилсуулха гээшэ угаа удхатай. Мүнөө семинарнуудые үнгэргэхэдөө мэргэжэл мэргэжэлээрнь үнгэргэнэбди. Жэшээлхэдэ, һаалишад гахайшадай семинарнууд боложо үнгэреэ. Колхоз, совхозуудай бухгалтернуудай тусхай семинар үнгэргэһэн байнабди.

Кадрнуудые шэлэн олохо, али нэгэ тушаалда дэбжүүлхэдэө партийна организацинуудтай, коллективүүдэйнь зүбшэхэдэ алдуу эндүү гарахань үсөөн болоно. Мүнөө үедэ абаһа харабал, аймагай колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдөөр бултадаа мэргэжэлтэд ажаллана. Зорилго юуб гэбэл, дунда зэргын тушаалда—отделениинүүдые эрхилэгшэдээр, бригадирнуудаар мэргэжэлтэдые, үгышье һаа, ажал хэрэгээ һайса мэдэхэ хүдэлмэришэдые дэбжүүлхэ шухала. Гадна хүтэлбэрилхы кадрнуудай үүргэ, харюусалгые улам дээшэлүүлхэ байха хэрэгтэй.

Алишье хүдэлмэридэ амжалта туйлаха гэээшэ хүтэлбэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабариһаа сэхэ дулдыдадаг гэжэ КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Шишмарев** хэлэнэ. 1965 оной июль һарада КПСС-эй обкомой бюро дээрэ манай тоосоон шагнагдажа, хүдөө ажахын кадрнуудые шэлэн олохо, зүбөөр хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэридэмнай бии байһан дутуу дунда зүйлнүүд элирүүлэгдэһэн байгаа. КПСС-эй обкомой бюрогой тогтоолһоо зохихо тобшололнуудые хэжэ, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха тушаа хэмжээнүүд абтаһан байна. Үнгэрһэн жэлдэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдөөр олон мэргэжэлтэд дэбжүүлэгдөө. Тэрэшэлэн тоосоото һунгалтын суглаануудай үеэр партийна организацинуудай секретарьнар бага зэргэ һэлгэгдэжэ, партийна хүдэлмэри мэдэхэ, ажахын дүй дүршэлтэй нүхэд секретарьнуудаар һунгагдаһан байна.

Гадна кадрнуудтай хүдэлмэри һайжаруулха тухай асуудал партиин райкомой пленум дээрэ энэ оной март һарада зүбшэн хэлсэгдэһэн юм. Эдэ бүхы хэмжээнүүд миил талаар ошоогүй, муу бэшэ үрэ дүн харуулна. Мүнөө үедэ партиин райком кадрнуудые шэнжэлхэ, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн анхаралаа табина. Нэн түрүүндэ тэдэнэй марксистско-ленинскэ хүмүүжүүлгэдэ һаналаа табяабди.

Энээнэй урда тээ манай хүтэлбэрилхы кадрнууд ном үзэөбди гэжэ юумэ шудалһан нэрэ зүүдэг һэн. Гансал марксизм-ленинизм шудалха хомор. Харин һуралсалай энэ жэлдэ ондо эрид хубилалта болоо. Районно партийна һургуулида хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд бултадаа оёнол ябалсажа, марксизм-ленинизмын шухала асуудалнуудые шудалжа гараба.

Мүнөөнэй эрхэ байдалда экономическа хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэхэ эрилтэ табигдана. Ажахы бүхэн олзо ехэтэйгээр хүтэлбэрилэгдэхэ зэргэтэй болоно ха юм. Энэ зорилгоор колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин участок бүхэндэ гаргашын лимит хүргэгдэнэ. Теэд тэрэнэй дүүргэлтые саг зарыдань шалгахын аргагүй, дүн соотоо тон удаарна. Жэшээлхэдэ, 1-дэхи кварталай дүн һаяхан лэ гарагдаа ха юм.

Ямар ушарһаа иимэ юумэ болоноб? Колхоз, совхозуудай бухгалтернууд, экономистнууд, счетоводууд бэлэдхэл багатай. Энээнтэй дашарамдуулан, бухгалтер, счетоводуудые бэлдэдэг республика дотор гансахан техникумэй хүдэлмэри дээрэ тогтоолтой. Эндэ багшанар дуталдана. Бухгалтерскэ 100 буридхэл тус техникум дүүргэһэн хүн заадаг. Үшөө 2 газар багшалдаг. Шанарынь мэдээжэ ха юм даа. Республика дотор счетно хүдэлмэрилэгшэдэй дуталдажа байхада тус техникумэй хүдэлмэреэр хүдөө ажахын министерствын һонирходоггүй, анхарагүйнь гэмшэлтэй. Ямаршье туһаламжа үзүүлнэгүй, илангаяа материально-техническэ бааза байгуулха талаар. Энээн дээрэһээ боложо техникум дүүргэшэд мүнөөнэй тоололгын шэнэ машина дээрэ хүдэлжэ шаданагүй. Хяагтын хүдөө ажахын техникумэй хүдэлмэридэ горитой туһаламжа хэрэгтэй. Гадна эндэ республикын колхоз, совхозуудай счетно хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ курсовой комбинат нээбэл, таатай һэн гэжэ һанагдана. Энээн тушаа хүдөө ажахын министерство бодожо үзэг лэ.

Дундуур тушаалтад тухай хэдэн үгэ. Манай районой эрхэ байдалда энэ асуудал шухалын шухала болонхой. Совхоз, колхозуудай мүнөөнэй отделени, бригаданууд урдын колхозууд, заримдаа хэдэн колхозууд ха юм. Теэд ямар зон хүтэлбэрилнэ гээшэб? Эрдэм номоор бага, мэргэжэлгүй нүхэд. Ядахадаа тэдэнээшье һурганагүйбди. Гахайшадтай, техник-урэжүүлэгшэдтэй, зоотехнигүүдтэй, агрономуудтай, һүүлэй үедэ бухгалтернуудтай элдэб семинар, курсанууд үнгэргэгдэдэг. Харин бригадирнууд, отделени эрхилэгшэд мартагданхай. Энэ хүдэлмэриие гансахан район дотор бэшэ, харин бүхы республика дотор эмхидхэхэ саг ерээ.

Һүүлээрнь Буряадай хүдөө ажахын институдай ректор нүхэр **Филиппов** үгэ абаба. Хүдөө ажахые улам саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөлгэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдһээ, тэдэнэй бэлэдхэлһээ дулдыдадаг гэжэ мэдээжэ. Манай институт жэлһээ жэл бүри үргэдэнэ. Анханда гурбан янзын мэргэжэлтэдые бэлдэдэг байбал, мүнөө 6 болонхой. Гадна колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй курсанууд хүдэлнэ.

Эдэ бүгэдэнһөө боложо мүнөө үедэ материальна баазамнай дуталдана. Механизациин, агроном-почвоведүүдэй экономическа факультедүүд байрагүй. Газар таряалан багатайбди. Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые курсануудта һургахадаа бодото дээрэнь харуулха, ойлгуулха арга манда байхагүй. Ядахын сагта газар таряалангаймнай талмайе 10 мянган гектарта хүргэхэ хэрэгтэй.

Научна кадрнуудые бэлдэлгэ манай республикада тон ехэ удха шанартай болоод байна. Һаяхан болотор бусад институдуудай аспирантурануудта научна хүдэлмэрилэгшэдые эльгээдэг байбал, мүнөө манда аспирантура эмхидхэгдээ. Гэбэшье эрдэмтэдые бэлдэхын тула фундаментальна библиотекэ хэрэгтэй болоно. Городой алишье институдта мүнөөнэй эрилтые хангаха научна библиотекэ үгы бшуу. КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет энэ асуудал дээшэнь табижа, ойрын сагта шиидхэхэ тушаа оролдохо бээзэ гэжэ найдагдана.

Кадрнуудые хүмүүжүүлхэ асуудалда тэдэниие теоретическэ талаар бэлдэлгэ гол һуури эзэлхэ ёһотой гэжэ КПСС-эй Зэдын райкомой секретарь нүхэр **Бадиев** хэлэнэ. Партиин Центральна Комитет, КПСС-эй XXIII съезд коммунистнуудай, кадрнуудай политическэ һуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэ партийна организацинуудай ехэхэн анхарал тон зүб хандуулна. Мүнөө үедэ манай районой партийна организацида байгуулагдаһан бүхы кружогууд һуралсалайнгаа программа дүүргэжэ шадаа. Нилээдхэн бэрхэтэй байгаа юм бээзэ. Бүхы коммунистнуудаймнай 70 гаран процентнь холын гүүртэ, отарнуудаар сэхэ үйлэдбэри дээрэ ажалладаг юм. Эндэ нэгэ ажаглалта хэлтэй. Районно партийна һургуули 4 жэлэй болзортой. Энэ үедэ һуралсагшадай хахадынь шахуу һэлгэгдэжэ болохо. Тиимэһээ партийна һургуулиин һуралсагшадта тусхай зачётно книжкэ үгэдэг болоо һаа зохид байгаа бэшэ гү? Али нэгэн шалтагаанаар районһоо гаража, ондоо тээшээ ошобол, тэрэ книжкынгээ үндэһөөр һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ аргатай байха һэн гэжэ һанагдана.

Партийна органуудай абаһан шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэ хадаа кадрнуудые зүбөөр хүмүүжүүлгэдэ тон ехэ удха шанартай. Энээн тушаа шанга эрилтэ табиха, абаһан шиидхэбэреэ дүүргэгшэдтэнь хүргэхэ хэрэгтэй. Теэд энэ талааршье дутагдалнууд бии. Олон ушарта партиин райкомой, заримдаа КПСС-эй обкомойшье шиидхэбэринүүд хүсэд дүүргэгдэнгүй үлэшэдэг. Нэгэ жэшээ харуулая. 1964 оной май һарада тусхай тогтоол абтажа, Дэрэстэйн, Ториин уһалууриин системэнүүдые бариха проект табихаар республикын хүдөө ажахын министерство, проектнэ эмхи зургаанууд уялгалагдаһан юм. Гурбан жэл үнгэржэ байна, энэ хүдэлмэри эхилээшьегүй. Партийна органой гаргаһан шиидхэбэридэ иигэжэ хандаха гэээшэмнай тэрэнэй нэрэ хүндые хухална бэшэ гү? Бодото хэрэгэй дүүргэлтые шалгаха гэээшэ эмхидхэлэй хүдэлмэриин шухала зүйл болоно гэжэ В. И. Ленин заадаг. Саашадаа абаһан шиидхэбэриингээ дүүргэлтые хангахын тула шанга эрилтэ табиха, гол анхаралаа хандуулха хэрэгтэй.

Үшөө нэгэ асуудал дээрэ тогтолтой. Манай уряануудай дүүргэлтэ дээрэ гэхэ гү, али уряалнуудай дүүргэлтые ямараар харуулнабибди. Тон һулаар. 1964 ондо яруунынхид ниитынгээ малда жэл хахадта хүрэхэ тэжээл бэлдэхээр уряалаа һэн. Энээнэ дүүргээ юм гү, али үгы гү, олоной дунда мэдэхэ юм үгы. Дуулахада дүүргээгүй янзатай. Минии һанахада абаһан уялгаяа дүүргэһэн, үгы тухайгаа бүгэдэндэ мэдүүлжэ, дуулгажа байха хэрэгтэй.

Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр **Именохоев** үгэ абажа, хүдөөгэй кооператорнуудай ажал хэрэг тухай хөөрэжэ үгэбэ. Республикын хүдөөгэй худалдаа наймаануудай эмхи зургаануудаар 10 мянга гаран хүн ажаллана. Гол зорилгонь гэбэл, хүдөөгэй ажалшадые эд бараагаар, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангаха хэрэг болоно. Худалдаа наймаанай түсэб даабариин дүүргэлтые абажа харабал яһала һайн.

Гэхэтэй хамта дутагдалнууд мүн лэ бии. Гол шалтагаануудай нэгэниинь гэбэл, мэргэжэлтэй бэрхэ хүдэлмэрилэгшэд дуталдана. 10 мянга гаран хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дээдэ эрдэмтэй 100-аад, дунда мэргэжэлтэй 900 гаран хүн тоологдоно. Энэмнай тон бага. Һүүлэй үедэ зарим тэды хэмжээнүүд абтажа байна. Райпотребсоюзай түрүүлэгшэнэр, наймаанай таһагуудые даагшадаар гол түлэб дунда, дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд томилогдонхой, энэ ажал саашадаашье үргэлжэлүүлэгдэхэ. 1966 ондо кадрнуудые бэлдэхэ түсэб зохёогдоод бэелүүлэгдэжэ байна. Һарын курсанууд, элдэб семинарнууд хүдэлнэ. Түрүү дүй дүршэлтэй танилсажа, халан абаха зорилготойгоор олон хүдэлмэрилэгшэд ондоо город, областьнуудта эльгээгдэнэ.

Манай эмхи зургаанууд хүдөө нютагуудаар, холын гүүртэ, бригадануудаар ажалладаг гээшэ. Тиимэһээ тэдэнэй хүдөлмэреэр нютагай партийна, советскэ органуудай һонирхожо байбал һайн байгаа. Ажал хүдэлмэри тухай тоосооень дуулажа, ниитын хүдэлмэридэ, политическэ һуралсалда хабаадуулжа байбал, тэдэнэй харюусалгань дээшэлхэ ха юм. Мүн эрдэм номоошье дээшэлүүлхэ. Эдэ бүгэдые партийна организацинууд, нютагай Соведүүд анхаралдаа абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Республикада техническэ кадрнуудые бэлдэхэ талаар манай завод ехэхэн үүргэ дүүргэһэн байна гэжэ Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой парткомой секретариин орлогшо нүхэр **Тугутов** хэлэнэ. Ажахын алишье һалбарида партийна, советскэ, профсоюзна органуудта манай завод дээрэ хүмүүжэн ургаһан хүнүүдые хаража болоно. Заводой кадрнуудай ургажа, мэргэжэл шадабаряа улам дээшэлүүлжэ байһанай үшөө нэгэ гэршэ гэбэл, 1965 оной декабрь һараһаа эхилээд, заводоймнай нэгэ жэгдээр хүдэлжэ байһан ушар болоно. Иимэ юумэ энээнэй урда сэээ үзэгдөөгүй юм. Нэгэ жэгдээр хүдэлхэдэ ажалай бүтээсэ дээшэлнэ, продукциин шанар һайжарна, ажалай журам бэхижэнэ. Хүдэлмэришэдтэ амарха, һуралсаха арга олгогдоно.

Теэд туйлаһанаараа бидэнэр һанаагаа амарнагүйбди. Кадрнуудтай хүдэлхэ гэээшэ саг зуурын бэшэ, харин саг үргэлжын хэрэг болоно. Гол анхаралаа мастернуудые шэлэн олохо, һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ табинхайбди. Эдэнэрнай хүдэлмэришэдтэй сугтаа хүдэлдэг, тэдэнэй ажал эмхидхэдэг, тэдэниие хүмүүжүүлдэг зон болоно. Тиимэһээ тэдэнэй бэлэдхэлһээ, мэргэжэл шадабариһаа олон юумэ дулдыдадаг. Завод дээрэ һара бүхэндэ мастерай үдэр үнгэргэгдэжэ, парткомой баталһан тусхай программаар хэшээлынь үнгэргэгдэнэ. Байгша ондо «Ажал научнаар эмхидхэлгэдэ мастерай үүргэ», «Мастер—хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлэгшэ», «Таһалгаряагүй түсэблэлгөөр үйлэдбэри эмхидхэлгэ» гэхэ мэтэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Тэрэшэлэн үйлэдбэриин залуу командирнуудай һургуули заводтомнай хүдэлнэ. Залуу мэргэжэлтэдэй дундаһаа һүүлэй үедэ 20 хүн хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлэгдээд, муу бэшээр ажаллажа байна.

Кадрнуудые шэлэн олохо, үйлэдбэри дээрэ хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ талаар зарим партийна комитедүүдэй дүй дүршэл согсолхо тушаа КПСС-эй обкомдо үгэ хэлэгшэ дурадхаба.

Пленумэй үзэмжэдэ табигдаһан энэ асуудал хадаа КПСС-эй XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдһээ гарана гэжэ Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой директор нүхэр **Доржиев** хэлэнэ. Партиин Центральна Комитедэй мартын Пленумэй һүүлээр хүдөө ажахыдамнай эрид хубилалтанууд боложо байна. Манай совхоз дээрэ абажа харабал, үнгэрһэн үедэ хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ дунда зэргээр 10—12 процентээр нэмээ. Табан жэлэй түрүүшын хабарай тарилга агротехническэ һайн хэмжээндэ саг болзортоо үнгэргэгдэжэ байна. Совхоздомнай ажалай түрүүшүүл бүри олон болоно. Эрхимэй эрхимүүд болохо 5 хүдэлмэришэднай Советскэ Союзай орден, медальнуудаар һаяхан шагнагдаа.

Совхозоймнай партийна организацида 150 гаран коммунистнууд тоологдоно. Тон ехэ хүсэн, үйлэдбэри дээрэ зүбөөр хубаарилжа табиха хэрэгтэй. Мал ажал дээрэ 37 коммунистнар, тэрэнэй 23-ниинь хонишоодоор ажаллана. Таряан ажал дээрэ 48 коммунистнар. Тэрэ тоодо 25-ниинь механизаторнууд.

Коммунист бүхэнэй, тушаалта хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй харюусалга, үүргые дээшэлүүлхэ гэжэ оролдогдоно. Үйлэдбэриин шухала участогуудые ажахын тоосоондо оруулһан ушар энэ талаар ехэ удха шанартай байна. Тиигээгүйдэшье аргагүй болоно. Холын хараата түсэбэй үндэһөөр табигдаһан ажахын тоосооото үйлэдбэриин даабари абаад ажаллахадаа хүн бүхэн хөһэн гаргашаяа, абаха олзоёо тоолохо баатай болоно.

Байгша оной түрүүшын зарим дүн гэбэл, үбэлэй хурьга абаһан 24 отарнуудаймнай 19-ниинь түсэбөө дүүргэнхэй. Тиихэдэ 8 отарынхид 100 эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга абаад байна. Теэд имагтал түсэбэй дүүргэлтын түлөө бэшэ, харин бага гаргашатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэл совхоздомнай дэлгэрнэ.

Дунда зэргын тушаалтай хүдэлмэрилэгшэд тухай, нэн түрүүндэ бригадирнууд, отделениие эрхилэгшэд тухай эндэ ехэ зүб хөөрэлдөөн болоно. Тэдэнэй һуралсал хайшан гэжэ эмхидхэбэл һайн бэ гэжэ хүдөө ажахын министерство бодожо үзэхэ зэргэтэй. Тэрэшэлэн совхозой директорнуудыешье мартажа болохогүй. Һарадаа гү, али ядажа ерэхэдээ кварталда нэгэ дахин сугларжа, ажал хэрэг тухайгаа, ажахыгаа хайшан гэжэ хүтэлбэрилдэг, ябуулдаг тухайгаа һанамжа, дурадхалаа хэлсэжэ, дүй дүршэлөө андалдажа байбалнай һайн лэ байха һэн гэжэ һанагдана.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй обкомой гэшүүн нүхэр **Исаев**, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр **Наводкин**, республикын хүдөө ажахын министр нүхэр **Игнатьев** гэгшэд хабаадалсаба.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаараа КПСС-эй обкомой Пленум дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба.

«Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадуудта дуугаа үгэхэдөө, КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө, манай Эхэ ороной түгэлдэр хүсые бэхижүүлхын түлөө, арадай байдал саашадань һайжаруулхын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө таанад дуугаа үгэхэ байнат».

(КПСС-эй ЦК-гай Хандалгаһаа).

АЖАБАЙДАЛАЙ АРЮУН ЗАМААР

Барьядаев Константин Лаврентьевич — Буряадай АССР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха Баргажанай һунгуулиин 517-дохи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

Константин Лаврентьевич Барьядаев Эрхүүгэй областиин Нукутска районой Бэлшэр һууринда 1917 ондо үгытэй таряашанай бүлэ соо түрэһэн юм.

1935 онһоо эхилжэ хүдэлөө. Счетоводоор, экономистаар ажаллаа. 1938 ондо Түнхэнэй аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшээр дэбжүүлэгдээ. Жэл үнгэрөөд байхада, ажалшадай депутадуудай Түнхэнэй аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр һунгагдаа. 1942 онһоо 1944 он хүрэтэр Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшээр хүдэлөө. 1944 онһоо шэнээр эмхидхэгдэһэн ажалшадай депутадуудай Байгал-Худариин аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр эльгээгдэһэн, тиигээд дүрбэн жэл боломсоор тэндэһээ ажалшадай депутадуудай Мухар-Шэбэрэй аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр томилогдоһон. 1947 онһоо 1950 он хүрэтэр республикын Министрнүүдэй Соведэй хэрэгүүдые эрхилэгшээр хүдэлһэн.

1950 онһоо нүхэр Барьядаев Буряадай хүдөө ажахын институдта һураба, тэрээнээ дүүргэмсээрээ гуша мянгатанай тоодо орожо, Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшээр хүдэлхэеэ ошоһон юм. Эндэ колхозой түрүүлэгшээр хоёр жэл соо хүдэлхэдөө, колхозой үйлэдбэриие шадамараар эмхидхэгшэ, хүдөө ажахые һайнаар мэдэхэ байһанаа харуулаа.

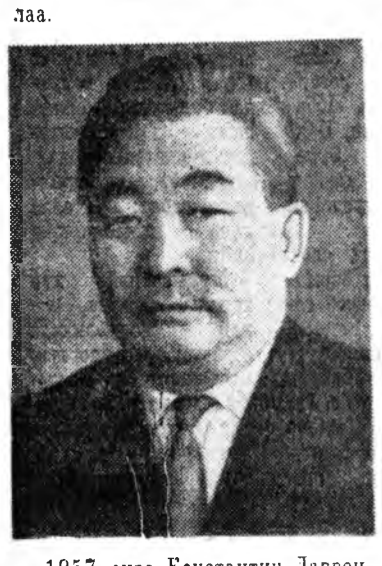

1957 ондо Константин Лаврентьевич КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретаряар һунгагдаба, 1961 ондо шэнээр байгуулагдаһан республиканскэ совхозуудай трестын директораар томилогдобо, удаань Хяагтын үйлэдбэриин колхоз, совхозуудай управлениин начальнигаар хүдэлбэ.

1962 оной июнь һара соо нүхэр Барьядаев Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшээр дэбжүүлэгдээ.

Нүхэр Барьядаев РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй депутат, КПСС-эй областной комитедэй бюрогой гэшүүн юм. КПСС-эй XXIII съездын делегат байгаа.

Ажалай Улаан тугай орденоор, «Хүндэлэлэй тэмдэг» гэжэ хоёр орденоор, «1941—1945 онуудтахи Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда шэн зоригтойгоор ажаллаһанай түлөө», «Шэнэ ба боро газар ашаглаһанай түлөө» медальнуудаар шагнагданхай.

Константин Лаврентьевич Барьядаевые Буряадай АССР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха Баргажанай һунгуулиин 517-дохи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Таловска түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой, Доодо-Ангарай загаһанай комбинадай хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшад, Дэрэнэй совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд болон алба хаагшад һунгалтынгаа урда тээхи суглаанууд дээрэ нэгэн дуугаар дэбжүүлһэн байна.

* ☆ *

ХОРИДО БОЛОҺОН УУЛЗАЛГА

Хориин аймагай Соёлой байшан соо һунгагшад олоороо сугларжа, Союзай Соведые һунгаха талаар Улаан-Үдын һунгуулиин 378-дахи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь Андрей Урупхеевич Модогоев, Национальностьнуудай Соведые һунгаха талаар Яруунын һунгуулиин 520-дохи округһоо СССР-эй Верховно Соведтэ һунгагдахаар дэбжүүлэгдэһэн партиин Хориин райкомой секретарь Бальжинима Тудупович Аюров гэгшэд өөһэдынгөө һунгагшадтай уулзабал.

Этигэмжэтэ нюурнууд нүхэд П. М. Борголов, В. Л. Недорезов гэгшэд депутадта кандидадууд А. У. Модогоевой болон Б. Т. Аюровай ажал ябуулгатай һунгагшадые танилсуулаа.

Хориин леспромхозой хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Дмитриева, Анаагай совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Дагбаев, аймгүйсэдкомой гэгээрэлэй таһагай инспектор нүхэр Бильдуева, барилга-заһабарилгын нүүдэл колоннын начальник нүхэр Мизилин, залуу һунгагшадай зүгһөө Лидия Машанова болон бусад үгэ хэлэбэ. Эдэнэр өөһэдынгөө коллективэй али зэргэ амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байһан тухай хөөрэхэ зуураа, арад зоной һайшаан дэбжүүлһэн эдэ нүхэдэй түлөө бүхы һунгагшаднай дуугаа нэгэн һаналтайгаар үгэхэ байха гэжэ мэдүүлнэ. Тиигээд кандидадуудтаа ажалшадай зүгһөө хүсэхэ захяа һанамжануудые дамжуулан дурадхабад.

Хориин аймагта нилээд ехэ модон бэлэдхэгдэнэ. Теэд энээниие үһаар урадхуулхада тон түбэгтэй. Үдэ, Худан, Анаа голнуудай уһан багата, урадхуулгада бэрхэшээл тохёолдоно. Модо зөөхын тулада түмэр зам түхеэрэгдэхөөр үнинэй түсэблэгдэһэн аад, барилгань ябуулагданагүй. Тиимэһээ энэ барилгые хурдадхажа, Майла, Тужинка хүрэтэр түмэр зам табиха шухала. Модоһодой Тужинка тосхондо 8 жэлэй, Зүүн-Хуурайда 10 жэлэй һургуулиин байшангуудые бариха саг тулаа. Эдэ барилгануудые хэхэ талаар туһалха бээзэ гэжэ һунгагшад найдана гэжэ нүхэр Дмитриева хэлэбэ.

Анаагай совхоздо заһабариин бааза байгуулха, мүн газар уһалууриин системэ барилгада шухала оньһото техникэ абаха хэрэгтэ туһалхые нүхэр Дагбаев хүсэһэн байна.

Хориин аймагай түбтэ дунда һургуулиин гурбан дабхар шэнэ байра баригдажа эхилһэн аад, мүнөө зогсоогдонхой. Энэ барилгые хурдадхажа, түргэн дууһаха талаар арга хэмжээ абахые нүхэр Бильдуева һанамжалба.

Аймагай түбэй залуушуул телевизионно дамжуулга харахые хүсэнэ. Мүн эндэмнай залуушуулай эрилтэ хангалга хүсэд һайн бэшэ. Эдэ дутагдалнууд зайсуулагдаха байха. Залуушуулай эрилтэ хүсэлтые хүсэлдүүлхэ талаар депутадта кандидадуудай анхаралаа табиха байһандань бидэ найданабди гэжэ Лидия Машанова мэдүүлбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат А. У. Модогоев иимэ ехэ этигэл найдабари үзүүлһэн олониитэ һунгагшадта үнэн зүрхэнэй баяр хүргэбэ. КПСС-эй XXIII съездын делегат байһан тула тэрэ съездын табиһан зорилгонуудтай һунгагшадаа танилсуулаа. Саашань нүхэр А. У. Модогоев һунгагшадай хүсэһэн захяа дурадхалнуудые, тэдэнэй этигэл найдабариие бэелүүлхын түлөө бүхы шадалаараа оролдохо байһанаа мэдүүлбэ.

Засаг түрын дээдэ зургаанай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэр Аюров ехэ этигэл найдабари үзүүлһэн бүхы һунгагшадтаа баясхалан хүргэбэ.

А. СОДНОМОВ.

ОГСОМ ДОРЮУН СТУДЕНТНЭРЭЙ ДУУН

Ленинскэ комсомолой 15-дахи съездын нээгдэхэ үдэшэ һэн. Энэ ехэ һайндэртэ, мүн Улаан-Үдынгөө 300 жэлэйнь ойдо зорюулжа, хотымнай студентнэр-комсомолшууд өөһэдынгөө бэлиг шадабариие ендэр дээрэһээ харуулаа.

Уданшьегүй хонхо жэнгиржэ, харалтын залай үүдэнүүд нээгдэбэ.

Ендэр дээрэһээ Ленин багшымнай сахюур сагаан скульптура эдэ хүхюун дорюун залуушуул уруу дулаахан хурса шарайгаар хүн бүхэниие шэртэнхэй.

Удангүй хүшэгэ нээгдэжэ, студентнэрэй харалганда эрхим сэгнэлтэнүүдые абаһан уран һайханай бүлгэмэйхид наадаяа эхилбэ.

Бау Ямпиловай «Дууланаб шамаяа республикамни» гэжэ дууе соёл гэгээрэлэй училищиин студентнэр В. Нимандын хүтэлбэри доро ханхинуулба. Багшанарай училищиин студентка Ивкина «Хүнүүд эндүүрдэггүй» гэжэ шүлэгые тодо һонороор, яб байса уншаба. Гэһээр байтар буряад тэрлигүүдые хиидхүүлһэн кооперативна техникумэй студентнэр дуу хатарай сюитые хүнгэн солбоноор, ямаршье дутуу дундагүйгөөр наадажа гарашаба. Энээниие оперо, баледэй театрай хатаршан Пурбо Аюржанаев шадамар бэрхээр, мэргэжэлтын хурсэ нюдөөр шэртэжэ табяа. Энэ хатаршанай уралан табиһан лэ хатар дуунай сюитэнүүд, хаа хаанагүй амжалта туйладаг.

Концертын номернууд ендэр дээгүүр үнгэржэл үнгэржэл байнад. «Бис», «һайхан» гэһэн үгэнүүд, альга ташалган улам шангадана.

Соёл гэгээрэлэй училищиин арбан хоёр баянистнууд Бахай «Си, бимоль, мажорые» Именининигэй хүтэлбэри доро гүйсэдхэжэ, халуун альга ташалганда хүртэбэ. Педучилищиин студентка Шоноева «Ханилһан гансадам хүрэнэгүй» гэжэ буряад арадай дууе «бис» хашхаралдаан доро дуулаа. Тэрэниие Ардан Зонхоевой шабинаршанзистнууд хүгжэмдөө. Э. Межелайтисай «Зүрхэн» гэжэ шүлэгые мүн тэрэл училищиин студент Шаликов уран зохёолойнь нугалбариие алдангүй, үнэн зүрхэнһөө ханхинаса уншахадань баһал «бис» гэһэн үгэ зал сооһоо дууллдаа.

Хонхо жэнгирбэ. Хоёрдохи хахадай наадан... Дала гаран студентнэрһээ бүридэһэн багшанарай училищиин хоор. Дирижерынь А. Л. Попов. Арадай инструментнүүдэй хүгжэм зэдэлжэ, (энээндэ гуша гаран хүн хабаадана). Бау Ямпиловай «Хүрөөш даа, Россимни» гэжэ дуун ехэ һонирхолтой байба. Багшанарай училищиин ганса энэ хоорые шагнахада, уран һайханай талаар һайн сэгнэлтэ хүртэмэ бүлгэм юм байна гэжэ һанагдаа. Теэд уданшьегүй хотынгоо техникүмүүдэй дунда энэ һургуули нэгэдэхи һуури эзэлжэ, кубок болоод комсомолой горкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһые мэдэбэбди.

Энэ хахадтань харагшадай альга ташалган улам түргэдэбэ. Юундэб гэхэдэ, дээдэ һургуулинуудай дунда Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт уран һайханай харалганда нэгэдэхи һуури эзэлжэ, баһал кубок ба ВЛКСМ-эй горкомой Хүндэлэлэй грамота абанхай. Ендэр дээрэхи гэрэл ногооржо, персиин арадай хүгжэмэй зэдэлхэдэ, бэеэ элдэб үнгэтэ субад номиноор шэмэглэһэн басаган энэ арадай хатарые, уян нугархай бэеэрээ аргагүй һайнаар, хүгжэмэй утаһанай нугалбари доро хатараа. Харагшадайнгаа гүйлтаар үшөө дахин дабтаба. Энэмнай багшанарай училищиин студентка Татьяна Чистякова гээшэ.

Студентнэрэй түгэсхэлэй концертые хараад байхада, түб хотымнай студентнэр энэ жэлдэ ехэ һайн бэлэдхэлтэй байба гээд тэмдэглэмээр. Зүгөөр энэ ехэ һайндэртөө комсомолоймнай хүтэлбэрилэгшэд болоод уран һайханай бүлгэмэйхид хэлэн зуун хүнһөө бүридэһэн студентнэрэй хамтын хоор бэлдөөгүйнь харамтай байгаа. Энэ удаашэ багшанарай институт, багшанарай училищи, соёл гэгээрэлэй училищи гурбан харагшадай гол анхаралда байгаа. Энээнһээ уламжалан харахада, уран һайханай бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэд, хүгжэмшэд ба хатаршад нэгэл газартаа удаан саг соо хүдэлбэл, ехэ амжалта туйладаг, бүлгэмөө өөрынь нюуртай болгодог юм байна гэжэ һанагдаа. Тиимэ тула түбөймнай соёл культура болоод районуудай соёлшод энээндэ һанаагаа табилсажа, нишэ тиишээ олзын хойноһоо гүйхэеэ һанадаг хүгжэмшэд, хатаршад, соёлой бэшэшье мэргэжэлтэдые номгоруулжа, нэгэ газартань удаан тогтообол, ехэл шанартай ажал бүтээхэ байна.

Коммунис партиин XXIII съездын хараа бодолнуудаар зоригжоһон түб хотымнай студентнэр-комсомолшууд, өөрынгөө һайндэрые угтажа байхадаа, энэ үдэшэ нилээд орой болотор дуулалдаа, хатараа, хүхилдөө.

Саашадаашье омог дорюун залуушуулай дуун улам шангаар шэнхинэжэ байхань найдамтай.

Д-Р. ГОМБОДОРЖИЕВ.

НЭГЭДЭХИ ЗУРАГТА: кооперативна техникумэй хатарша басагад уран бэлигээ харуулжа байна. **ХОЁРДОХИ ЗУРАГТА:** соёл гэгээрэлэй училищиин хүгжэмшэд ирагуу аялга зэдэлүүлжэ байнхай.

Ф. СОРОКИНОЙ фотонууд.

Спорт

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Орлик тосхондо үнгэргэгдэһэн волейболой мүрысөөн. Энэ мүрысөөн һонирхолтойшье, шуналтайшье байһаниинь аргагүй.

ЕХЭ БАГАГҮЙ ХАБААДАЛСАЯ

Спортын элдэб олон һургаал мэдэжэ абахада хэды туһатай гээшэб! Сүлөөтэй сагтаа элдэб түхэлэй спортдо хабаадажа, һонин һонин һорёо, мүрысөө үнгэргэжэ байхада хэды һонирхолтой байдаг бэ.

Манай Ахын аймаг республикаһаа нилээд холо, тиимэшье һаа мүнөө агаарай зам харилсаанай байгуулагдаһан дээрэһээ Ахые холөшоохоёошье болинхойбди.

Мэнэ һая үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ аймагай залуушуул, һургуулиин аха классайхид хабаадалсаа. Эндэ волейболоор һургуулиһаа хоёр команда эмхидхэгдээд, аймагайнгаа эмхи зургаануудай алба хаагшадтай наадажа, һурагшадай команданууд илажа гараа. Тэдэнэй дундаһаа В. Монголов, С. Дамбуев, Н. Мунконов, басагадай командаһаа Света Нехлапова, Люся Хумаева, Галя Токуренова, Надя Сымбелова, Дуся Жужаева гэгшэд илажа гаранхай.

Барилдаанда мүн олон хүбүүд хабаадалсаа. 11-дэхи классай һурагша Витя Данцаранов хэдэн барилдааша хүбүүдые унагаажа. һургуули, аймаг соогоо нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Тиихэдэ Борис Шорнаев республикын чемпион, 11-дэхи классай һурагша Монголовтой барилдаад хаюулба. Барилдаанда мүн Сергей Дарбаков, Иван Саханов гэгшэд түрүүлжэ гараа. Мүн урилдаан, үндэрые харайлга гэхэ мэтын мүрысөөнүүд үнгэргэгдөө. Теэд спортдо наһажаал болоһон хүнүүд балай хабаадалсадаггүй. Хэрбээ эдэнэрэй мүрысөөндэ олоороо хабаададаг байгаа һаань, ямар һонирхолтой байха һэм.

Д. ДУГАРОВ.

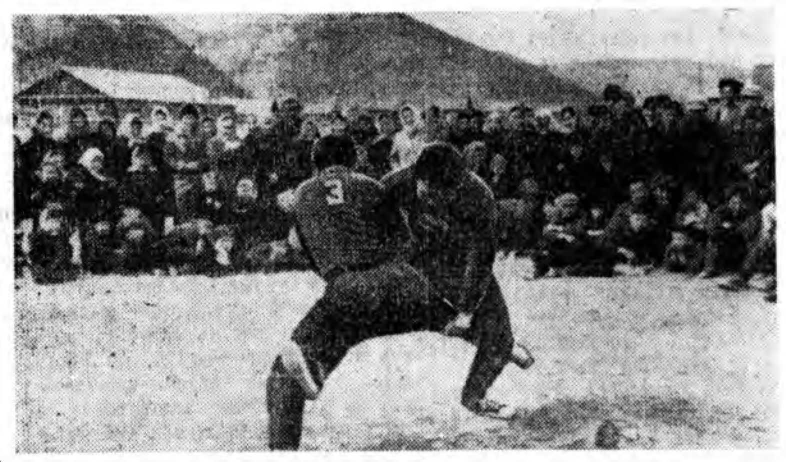

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бүхэ барилдаашад.
— Гоходыш шангаар. «Зэл һэн бэзэ, гарта оробол байнаш. Энээн зуур ондоо оньһон арга байһай, халаг даа!

1500 ТОЛГОЙ ХАБ ЗАГАҺАН

Хойто-Байгалай ангуушад жэл бүхэндэ хаб загаһа агнажа, эм домдо ородог ехэ өөхэ гүрэндөө тушаадаг юм. Эндэхи ангуушад ехэнхидээ Ушканье арал шадар агнуури хэдэг. Эдэнэр заахан шаргада сагаан бүдөөр халхабша хээд, һэримжэтэй хаб загаһанда дүтэлдэг юм.

Хойто-Байгалай «Победа» колхозой, Нижне-Ангарскын загаһанай комбинадай ангуушад энэ жэлдэ хаб загаһа бариха тусхай губшуур түрүүшынхеэ хэрэглэбэ. Тиигэжэ эдэнэр зоборигүйгөөр агнуури хэнэ. Мүнөө загаһанай комбинадай складта 1500 хаб загаһан асарагдаад байна. Хаб загаһанай өөхэн медицинэдэ аргагүй хэрэгтэй болодог юм. Уласхоорондын яармагта мүн хаб загаһанай арһан дээгүүр сэгнэгдэдэг. Энээнэй арһаар гоё һайхан хубсаһа, малгай оёдог юм.

Нижне-Ангарскын загаһанай комбинат энэ жэлдэ Казаниин эмүүдэй заводто хаб загаһанай өөхэ ехээр эльгээхэ зорилготой. Мүн хаб загаһанай арһан горитой олоор хилын саана гаргагдахаар хараалагдана.

Б. ОЛЕНИН.

ХЭД ШАЛГАРААБ

Республикын залуу бухэшүүлэй дунда дүрэ буляалдалгаар һонирхолтой мүрысөөн түрүүшынхеэ үнгэргэгдэбэ. Өөр хоорондын дунда түрүү һуури буляалдалгаар болоһон энэ мүрысөөндэ эрхимлэгшэдынь Хабаровск городто болохо нааданда хабаадалсаха эрхэ олохо юм. 51 бүхэшүүлэй дунда яһала һайн барилдаан болоо. Эдэнэр лэ республикын чемпионууд болоо: Мурихановг («Труд») Захаров («Ажалай резервын»);, Боноев, Лобанов, Вахрушкин, Пойманов (булта «Буревестнигэй») гэгшэд бусадай дундаһаа шалгараа.

Эрхимлэгшэд соонһоо эгээн олон барилдаа хэд үнгэргөөб гэхэдэ, Захаров, Бопоев, Лобанов гурбан. Бүхэшүүл Захаров Боноев хоёр тус тустаа табан хүнтэй, Лобановынь долоон бүхэтэй барилдажа шүүһэн байна. Залуу бүхэшүүлнай мүрысөөндэ хэр зэргэ бэлдээ хаб гэхэдэ, яһала һайн. Эдэнэр бултадаа зүрхэтэйгөөр аад, шуран бэрхээр барилдажа гараа. Бултадаа хүсэ шадалааршье һайн.

Мүрысөөнэй дүн хаража үзэхэдэ, манай республикада ерээдүйдэ спортын мастернуудые һэлгэхэ шадамар бэрхэ залуу бүхэшүүл яһала олошоржо байнхай. Энэнь һайшаалтай.

Н. ИВАХИНОВ.

АЙЛШАДЫНЬ ШҮҮГЭЭ

Гүндэ, Нарһатын һурагшад жэл бүхэндэ хоорондоо спортоор мүрысөө үнгэргэжэ, олониитые һонирхуулжа байдаг. Һаяхан эдэнэр аймагай центртэ сугларжа, хоорондоо хүнгэн атлетикээр мүрысэбэ. Айлшаар ерэгшэд амжалтатай байшоо. Гүндын дунда һургуулиин хүбүүд, басагадай команда 4x100 гэһэн эстафетын болоходо, хоюуландань эрхимлээ.

Гүндын һургуулиин һурагша Толя Цырендашиев үндэрые, утые харайхадаа, 100 метрэй зайда урилдахадаа бултаниие ахижа, командаа түрүү һуурида гаргалсаба. Мүн тус һургуулиин һурагшад Витя Коробченко гранатa шэдэхэдээ баһал эрхимлээ. Басагадай дундаһаа Нарһатын дунда һургуулиин һурагша Галя Княжева шалгарба. Тэрэ урилдахадаа түрүүлээшье һаа, үндэрые, утые харайхадаа хоёрдохи һуури эзэлһэн. Түрүүшын һуурида Днепровская (Гүндэ) гараһан байна.

Эдэнэр июнь һарада дахинаа уулзаха гэлсээ. Эндэ һургуули бүхэнһөө пионернүүдэй нэжээд отряд табигдаха юм. Тиихэдэ Яруунын бүхы һургуулинуудһаа найман отряд пионернүүдэй слёдто хабаадалсаха болоно.

В. БАЙБОРОДИН.

ОБОРОНЫН ХҮДЭЛМЭРИИН ЭДЭБХИТЭД

Улаан-Үдын ажалшад арад зониие гражданска оборонодо бэлдэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Хэдэ мянган хүн гражданска оборонын программа шудалаа. Городой олохон предприятинуудта оборонын булан, стенд эмхидхэгдэнхэй.

Гражданска оборонын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанай түлөө РСФСР-эй гражданска оборонын штабай начальнигай приказаар олохон хүн «СССР-эй гражданска оборонын отличник» гэһэн зүүхэ тэмдэгээр шагнагдаһан байна. Тэдэнэй тоодо «Электромашина» заводой хүдэлмэрилэгшэд А. А. Козьмин, С. В. Колода, А. А. Смирнова, Н. Я. Фадеева, Г. П. Шаманский, хилээмэнэй комбинадай хүдэлмэришэн М. Ф. Колесникова, телеграфно-телефоной станциин хүдэлмэрилэгшэ Г. Н. Крылова болон бусад шагнагдаба.

К. ДИМОВ.

ХИЛЫН САДАНАҺАА

Совет эрдэмтэд шагнагдаба

СОФИ, майн 23. (ТАСС). Болгаридa наран сэсэг болон шэниисэ ургуулгые ургадхан, тугтууритай болголгодо өлитэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө совет эрдэмтэд, академигүүд В. С. Пустовойт болон П. И. Лукьяненко гэгшэдые НРБ-гэй Арадай суглаанай президиум Георгий Димитровой орденоор шагнаа.

Г. ГОФМАН: ГДР-эй хилэнүүд найдамтайгаар хамгаалагданхай

БЕРЛИН. (ТАСС). Немец болон совет арадуудай хоорондохи аха дүүгэй харилсаа бэхижүүлхэ гээшэ СЕПГ-гэй болон ГДР-эй правительствын политикын шухала хубинь болоно гээд, ГДР-эй Национальна оборонын министр армиин генерал Г. Гофман телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ мэдүүлһэн байна. «Баруун Германиин империализмын ээрхэг түримхэй эрмэлзэлгэтэй байһанда, мүн манай хилэнүүдэй, илангаяа социалис оронуудай эгээн лэ баруун захадань оршодог ГДР-эй хилэнүүдэй, ойроо хүртэшэгүй байлгада сэгнэлтэ үгэхэ талаар манай оронууд хүсэд нэгэн адли һанамжатай» гээд тэрэ хэлээ.

«ГДР-эй хилые дабаха ямаршье һэдэлгын Эрхардын правительствын зүгһөө хэгдээд байгаа һаа, манай мэдэлдэ байһан бүхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдээр сухарюулан сохигдохо» гээд министр тэмдэглээ. ГДР-эй хилын харуулай сэрэгүүд «социализмын болон эб найрамдалай хэрэм болонобди гэжэ һайн мэдэдэг. Манай социалис Эхэ ороной хилые дабаха һэдэлгэ хэн нэгэнэй хээ һаань, тэдэнэр буу зэбсэг гартаа барижа, тэдэндэ шанга сохилто үгэхөөр бэлэн байна».

Г. Данелиус—Баруун Берлинэй СЕПГ-гэй түрүүлэгшэ

БАРУУН БЕРЛИН, майн 23. ТАСС). Баруун Берлинэй СЕПГ-гэй съезд хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Баруун Берлинэй СЕПГ-гэй түрүүлэгшээр Герхард Данелиус гэгшые партиин правлени түрүүшынгээ заседани дээрэ һунгаа гээд съездын түгэсхэлэй заседани дээрэ соносхогдоо.

Индира Гандиин мэдүүлгэ

ДЕЛИ, майн 23. (ТАСС). Үнгэрһэн 18 жэлэй турша соо Инди элдэб һалбаринуудта угаа ехэ дэбжэлтэ түйлаа, зүгөөр үшөөл олон юумэ хэхэ хэрэгтэй гээд Бомбейдэ болоһон олон зоной хабаадалгатай митинг дээрэ үсэгэлдэр үгэ хэлэхэдээ, Индиин премьер-министр Индира Ганди мэдүүлһэн байна. Үгытэй ядуу, үлэсхэлэн байдал, хүдэлмэригүйдэлгые зайсуулха, гэр байра бариха асуудалнууд орон дотор шиидхэгдээгүй бэрхэтэй асуудалнууд байһан зангаараа гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ угаа ехэ зорилгонуудые дүүргэхын тулада хүсэлэл оролдолгоёо нэгэдүүлхыень Индиин арадые Индира Ганди уряалаа.

Америкынхидэй шэнэ харата ааша

ГАВАНА, майн 23. (ТАСС). Кубын Революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министерствын мэдүүлгые Пренса Латина агентство тунхаглаа. Гуантанамодахи американ далайн-сэрэгэй баазаһаа Кубада эсэргүү шэнэ хорото ааша майн 21-дэ 19 часта гаргагдаа гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэн байна. Ашаанай машинада һуугаад, харуулда гарахаяа ябаһан американ солдадууд Кубын хилын харуул уруу буудаа. Буудалгын үедэ Луис Рамирес Лопес гэжэ нэгэ солдат алуулһан байна.

Хожомшог болоһон хойно баазын главна үүдэнһээ урагшаа 4,5 километртэ оршодог американ постһоо Кубын нүгөөдэ хилын харуулые мүн лэ буудаа.

ФРГ-дэ Франциин эльгээһэн меморандум

ПАРИЖ, майн 23. (ТАСС). ФРГ-гэй правительствада Франциин правительствын эльгээһэн меморандум эндэ толилогдоо. Баруун Германиин газар дээрэһээ өөрынгөө сэрэгүүдые гаргахаар бэлэн байнабди гэжэ Франциин правительство энэ меморандум соогоо мэдүүлһэн байна. Нэгэ жэлэй турша соо, тайлбарилан хэлэбэл, 1966 оной июлиин 1-һээ 1967 оной июлиин 1 хүрэтэр сэрэгүүд гаргагдажа болохо байна гээд меморандум соо тодорхойлон хэлэгдэнхэй.

Хэрбээ Франциин сэрэгүүдые газар дээрээ үлөөхые ФРГ-гэй правительствын хүсөөд байгаа һаань, энээнтэй холбоотой асуудалнуудые Франциин правительство хаража үзэхөөр бэлэн байна гээд меморандум соо хэлэгдэнэ.

Сайгондохи байдал

ЛОНДОН, майн 23. ТАСС). Нгуен Као Ки гэгшын сэрэгэй засаг түрэдэ эсэргүүсэгшэд американ сэрэгэй харуулда хамаатай хоёр машиные Вьенхоадао гэжэ дасангай дэргэдэ мүнөөдэр галдаа гээд Рейтер агентствын корреспондент Сайгонһоо мэдээсэнэ.

Нюдэнһөө нёлбоһо гоожуулдаг газаар демонстрантнуудые намнаһан Урда Вьетнамай парашютистнуудэй тала руу зугадажа, американ солдадууд бэеэ абараа.

Сайгон шадарай Шолон гэжэ һууринда тэһэрэлгэ боложо, тэрээнһээ уламжалан найман хүн алуулаа.

Кениин арадай союз хуулитаар мэдэрэгдэбэ

ЛОНДОН, майн 23. ТАСС). Кениин арадай союз гэжэ оппозиционно партиие ороной урдын вице-президент Огинга Одинга толгойлдог юм. Энэ партиие правительство хуулитаа ёһоор бүридхэлдэ абаа. Энээн тухай Рейтер агентствын корреспондент Найробиһоо мүнөөдэр мэдээсээ.

Ороной парламентда эзэлэгдээгүй байһан 29 һуурида депутадуудые һунгаха һунгалта ерэхэ һарада болохо юм. Бүридхэлдэ абтаһан ушар Кениин арадай союзда тус һунгалтада хабаадалсаха эрхэ олгоно.

Колониализмые эсэслэн зайсуулха

ДАР-эс-САЛАМ, майн 23. (ТАСС). Колони оронууд болон арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо тухай Декларациие бэелүүлхэ талаар ООН-ой тусхай комитедэй (24-нэй комитет) нүүдэл сессиин мүнөөдэр эндэ болоходо, советскэ түлөөлэгшэ П. Ф. Шахов үгэ хэлээ. Декларациие түргэнөөр бэелүүлхые тэрэ уряалаа, бүхы түхэл янзын колониализмые эсэслэн усадхаха, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байһан арадуудта үрэ ехэтэй дэмжэлгэ үзүүлхэ тухай эрилтэ хээ.

Португалиин колонизаторнуудта эсэргүүгээр Анголын арадай зэбсэгтэ тэмсэл хэжэ эхилһээр табан жэл гүйсэхээ байна. 1961 ондо эхилһэн восстаниие Анголые сүлөөлхын түлөө хүдэлөөн (НДОА), Анголын хүн зоной союз (СНА) толгойлһон юм. Агостиньо Нето гэгшын толгойлдог НДОА-гай парти оронойнгоо хүн зоной һанал хүсэлые бэелүүлэн, колонизаторнуудта эсэргүү тэмсэл ябуулдаг бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхын ба Эхэ ороноо эрхэ сүлөөтэй болгохын түлөө тэмсэл ябуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Анголын хойто зүгэй Кабинда районой партизанууд амаржа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Патриодууд катер уһанда шэнгээбэ

ПАРИЖ, майн 23. (ТАСС). Урда Вьетнамай партизанууд Америкын түргэнөөр ябадаг харуулай катерые үсэгэлдэр үхэр буугаар буудажа, Урда Вьетнамай ниислэлһээ баруун урагшаа 30 километртэ, Сайгон мүрэнэй уһанда шэнгээһэн байна. Командын зургаан гэшүүн үхөө, энээн тухай Франс Пресс агентствын Сайгондохи корреспондент мэдээсэһэн байна.

„Европо" гэжэ ракетые табилга хойшолуулагдаба

ЛОНДОН, майн 23. (ТАСС). Тоололго-бодолгын оньһо түхеэрэлгынь муугаар хүдэлһэнһөө боложо, «Европо» гэжэ ракетые табилга мүнөөдэр хойшолуулагдаа гээд Рейтер агентствын корреспондент Вумерһээ дамжуулна. Австралиин урда талын энэ полигон дээрэһээ ракетые үглөөдэр табиха гэжэ хараалһан байна.

Корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, «Европо» гэжэ ракетын нэгэдэхи шатань Англиин «Блю стрик» гэжэ ракетэ, хоёрдохи, гурбадахи шатануудынь—француз болон немец ракетэнүүдэй македүүд болоно.

Конгодо (Леопольдвиль) газар хүдэлбэ

ЛОНДОН. (ТАСС). Конгын зүүнхойто хубида газар ехээр хүдэлжэ, 90 хүн гэмтэжэ үхөө гээд Рейтер агентствын корреспондент Леопольдвильһаа дамжуулна. Угандын хилэһээ холо бэшэ байдаг Бени городто хэдэн зуун гэр һандараа. Городой хэдэн арбаад хүн шархатаһан байна.

Онсо байдал соносхогдобо

ЛОНДОН, майн 23. (ТАСС). Худалдаа наймаанай флодой морягуудай забастовко хэһэнһээ уламжалан, мүнөөдэр Англида онсо байдал соносхогдоо. Энээн тухай премьер-министр Г. Вильсон парламентда мэдээсэһэн байна.

АФРИКЫН СҮЛӨӨРЭЛГЫН ҮДЭР

Африка түбиин арадууд, бүхы дэлхэй дээрэхи ханинарынь Африкын сүлөөрэлгын үдэрые майн 25-да тэмдэглэхэнь. Африкын оронуудай гүрэн түрые болон правительствануудые толгойлогшонорой конференциин гурбан жэлэй урда тээ болоходо, Африкын нэгэдэлэй түүхэтэ документдэ Эфиопиин ниислэл Аддис-Абебэдэ энэ үдэр гар табигдаһан, колониализмда, шэнэ түхэлэй колониализмда болон расизмда эсэргүүсэн, агуехэ тэмсэл хэдэг түбиин хүсэнүүдэй харалгын үдэр гэжэ, африкан арадуудай бодото эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлшэдэй уласхоорондын һанал нэгэдэлгые харалгын үдэр гэжэ майн 25-ые соносхоһон байгаа.

Гурбан жэл тиимэ ехэ саг болзор бэшэ гээшэ. Зүгөөр эдэ гурбан жэлэй турша соо олон ехэ ушарнууд болоо, тэдэнь түбидэ, мүн ондоо тээгүүршье ехэ удха шанартай. Дүрбэн шэнэ бэеэ даанхай гүрэн: Кени, Замби, Малави болон Танзани (һүүлшынхинь 1961 ондо бэеэ даанхай байдалтай болоһон Танганьикын болон 1963 ондо бэеэ даанхай байдал дайшалан абаһан Занзибарай хоорондоо нэгэдэхэдэ бии болоо) Африкын карта дээрэ бии болоһон байха юм. Африкада хамта 36 орон бэеэ даанхай байдалтай болонхой. Хэтэ үеын богоолшолгоһоо Африкын арадуудай сүлөөрэлгэ эдэ жэлнүүдтэ улам ехээр үргэдэн гүнзэгырһэн байна. Өөрынгөө ханинарай, хамагай түрүүндэ Советскэ Союзэй, социалис оронуудай туһаламжада, мүн тэдэнтэй байгуулагдаһан али бүхы талын харилсаа холбоондо түшэглэн сүлөөрһэн хэдэ хэдэн африкан гүрэнүүд мүлжэлгэһөө, үгытэй ядуу, үлэсхэлэн байдалһаа, колониальна үе сагай аймшагтай муухай хойшолон болгошо үбшэ хамшэгһаа өөһэдынгоо арадуудые хэтэдэнь зайсуулхын тулада, түрүү социальна үргэн ехэ шэнэдхэлгэнүүдые амжалтатайгаар бэелүүлээ. Капиталисбэшэ замаар хүгжэлгэ, социализм байгуулха харад шэглэл бүхы зондоо хүнэй нэрэдэ хүрэмөөр ажабайдал зохёон байгуулха эгээн лэ богонихон, эгээн лэ үнэн зүб зам гэжэ гүнзэгыгөөр этигэдэг дээрэһээ иимэ шэнэдхэлгэнүүдые хэнэ.

Арабуудай Нэгэдэмэл Республика, Алжир, Мали, Конго (Браззавиль), Гвиней, Занзибарай Танзанидахи хуби гэхэ зэргын оронуудта нилээд гүнзэгы ехэ хубилалтанууд болоо. Харин монополинууд намнагдаһан гү, али намнагдажа байнхай, феодалнуудай газарнууд абтана, капиталис предприятинууд гүрэнэй мэдэлдэ үгтэнэ.

Жэшээнь, иимэ шэнэдхэлгэнүүд Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада —Африка түби дээрэхи эгээн томо гүрэнүүдэй нэгэн болгошо 30 миллион хүн зонтой энэ оронд юу үгөөб. Урдань хүдөө ажахые эрхилдэг гээгдэнги орон байһанаа мүнөө индустриально-аграрна гүрэн болонхой. Ороной национальна доходой юрэнхы хэмжээн соо промышленностиин, транспортын, барилгын удельнэ хэмжээн эрид дээшэлээ (1965 ондо тэрэнь 38 процент болоһон байна). Асуанай тон томо үндэр хаалта удахагүй баригдажа түгэсхэгдэхэеэ байнхай. ОАР-та Ат-Тахрир (араб хэлэн дээрэ «сүлөөрэлгэ» гэһэн удхатай) провинциин хооһон губи газарые ашаглалга ехэ түйлалта болоно. Эндэ урдань хооһон хубхай байһан 230 мянган гектар газар сэсэрлиг саад болгогдонхой гэхэдэ болоно. Үшөө нэгэ онсо юумэн гэхэдэ, Ат-Тахрирта помещигүүд, нюдарган баяшуул байхагүй.

Гэбэшье, Африкын оронууд жэгдэ һайн замаар хүгжэн дабшанагүй. Национальна экономикынгоо үндэһэ һуури байгуулхые Африкын олон залуу гүрэнэй эрмэлзэжэ, сэрэгэй эзэрхэг түримхэй бүлэглэлнүүдтэ оролсохоһоо арсажа, социалис оронуудтай экономическа, политическа, соёл культурын харилсаануудые хүгжөөжэ байһантай империалис оронууд, хамагай түрүүндэ США, Англи, ФРГ, Бельги, Португали, Франци, эбсэхые хүсэнэгүй. Африкын гүрэнүүдэй эдэ хэмжээ ябуулгануудые тус түбидэ өөһэдымнай аша туһада гай түбэг татана гэжэ империалистнууд тоолодог юм. Эдэнэй эрмэлзэлгэ хүсэлэлынь угаа ехэ, харин монополинууд Африкын түүхэй эдэй баялигай нилээд ехэ хубиие мэдэжэ байдаг. Тэдэнэр Замбиһаа зэд, Конгоһоо кобальт, ураан, Урда болон Баруун-Урда Африкаһаа алмаз, алта болон ураан малтан абажа абаашадаг. Африканецуудые хайра гамгүйгөөр мүлжэдэг байха юм. Дэлхэйн бүхы районуудта сүлөөрэлгын тэмсэл удааруулха зорилгоор стратегическэ түсэбүүдээ бэелүүлгэдэмнай Африка түби бага бэшэ үүргэ дүүргэхэ гэжэ империалистнууд тоолодог.

Эдэ аша туһануудыень Африкын газар дээрэ байдаг гуша тухай харин сэрэгэй бааза хамгаалдаг байна. Тэдэнэй эгээн томонь гэхэдэ Ливиин Уилустахи американ бааза болоно. Гадна энэ бааза сэрэгэй ашаа болон США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй личнэ составые агаараар Дүтын болон Дунда Зүүн зүгтэ, Баруун Европодо, Зүүн-Урда Азида эльгээхэ шухалын шухала дамжуулгын пункт болоно.

Өөрынгөө байдал хэбээрнь үлөөжэ батадхаха зорилгоор бүхы Африка түби дээрэ үргэн доболго хэхэдээ империалистнууд Африкын нэгэдэлые һулаpуулан, можо болгохо һанаашалга гаргана. Союзнигууд болон бусадай хүсэлые үгэ дууламгайгаар дүүргэгшэдые империалистнууд бэдэрдэг, тэдэниие нютагай хархис болон заб хайрһан этэгээдүүдэй дундаһаа олодог юм. Тэдэнэр, жэшээлхэдэ, Конго (Леопольдвиль), Ганада гү, али зарим зэргээр Кенидэ үгэсэлгэнүүд болон урбалтануудые эмхидхэнэ. Тэдэнэр Португали, Урда-Африкын Республика болон Родезиһээ сэрэгэй-экономическа бүлэглэл байгуулаад тэрэниие бэхижүүлдэг. Африкын нэгэдэлэй организациин дэргэдэ, тэрэшэлэн зарим оронуудай сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй зэргэдэ эмхи гуримаа алдаха ябадал империалистнууд үүдхэжэ шадаһан юм.

Бэеэ даанхай байдал дайшалан абаад байһан арадууд, тиихэдэ иимэ байдалтай болохые оролдожо байһан арадууд ехэ тэмсэл хэхэ ёһотой болоно гэжэ эдэ бүгэдэ харуулжа үгэнэ. Эгээл нимэһээ империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй һанал нэгэдэлгые бэхижүүлхэ тухай, империализмтай эгээн лэ үргэн фронтоор тэмсэл хэхын тулада дэлхэйн социалис оронуудтай, капиталис оронуудай хүдэлмэришэн ангитай бүри нягта һайн холбоо байгуулха тухай асуудал мүнөө илангаяа шухала удха шанартай.

Эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө арадуудай хэжэ байһан тэмсэлдэ Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай үзүүлдэг али бүхы талын дэмжэлгэ, бодото туһаламжа угаа ехэ удха шанартай гэжэ Африкын гүрэнүүдэй партинуудай түлөөлэгшэд КПСС-эй XXIII съезд дээрэ онсолон тэмдэглэһэн байна. «Колониализмын һүүлшын гуламтын усадхагдаха, сүлөөлэгдэһэн газар дээрэ национальна эрхэ сүлөөгэй түгые арадуудай мандуулха саг холо бэшэ болоо. Энэ хадаа түүхын приговор болоно, энээниие зайсуулхын аргагүй» гэжэ XXIII съезд дээрэ хэгдэһэн КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл соо хэлэгдэһэн эдэ үгэнүүд Африкын сүлөөрэлгын үдэр бүришье ехэ хүсэтэйгөөр сууряатан дуулдана.

Н. ТУРКАТЕНКО. (ТАСС).

НЭМЭЛ БЭШЭГ

«Буряад үнэнэй» апрелиин 18-най номерто минии бэшэһэн «Сэнхир хадануудтахи уулзалгаанууд» гэжэ замай тэмдэглэлнүүдэй хоёрдохи хубинь толилогдоо һэн. Тэдэ тэмдэглэлнүүд соо Ахын аймагай түрүүшын хошревкомой түрүүлэгшэ байһан Рэгзэн Асдунаев 1931 ондо Совет засагые унагаахын тула үймөө хэгшэдые толгойлһон юм гэжэ хэлэгдэнэ. Автор хүнэй хөөрөөндэ үнэншэжэ, тэрэ мэдээсэлээ шалгангүйгөөр иигэжэ бэшэхэдээ ехэ алдуу гаргаһан байна. Нэгэдэхеэр, хошревкомой түрүүлэгшын фамили буруу бэшэгдэнхэй: Тэрэмнай Асдунаев бэшэ, Оздоноев гээшэ. Хоёрдохёор, нүхэр Оздоноев өөрөө үймөөшэдөөр тэмсэжэ, Ахада Совет засагые бэхижүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан хүн. Тусхай пенсионер, партиин үнинэй гэшүүн нүхэр Оздоноев 1961 ондо наһа бараһан байна.

Уншагшадайнгаа, нүхэр Оздоноевой түрэлхидэй, хани нүхэдэй урда би автор алдуу хэһэнээ мэдэржэ, хүлисэл гуйнаб.

К. ИЛЬИН.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй обкомой II Пленум дээрэ партиин обкомой секретарь нүхэр А. У. Модогоевой хэһэн элидхэлһээ; Г. Субботиной «Хабарай халуун хаһа» гэһэн репортаж; «Министерствын туг — Буряадай түмэр замшадта» гэһэн гаршаг доро түмэр замай Улаан-Үдын отделениин суглаанһаа тоосоон.

Хоёрдохи хуудаһанда: КПСС-эй обкомой Пленум дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь А. У. Модогоевой элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэн.

Гурбадахи хуудаһанда: «Депутадта кандидадууд һунгагшадтаяа уулзана» гэһэн гаршаг доро материалнууд: «Манай кандидадууд» гэһэн гаршаг доро Б. Найдаковагай «Ахамад балерина» гэһэн корреспонденци.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Манай бүгэдын хэрэг» гэһэн гаршаг доро А. Филипповэй «Хүдөөгэй соёл культурын асуудалнууд» гэһэн статья: хилын саанахи һонинууд: соносхолнууд.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—64-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30 информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н01682. Зак. № 479.